

ANKARA ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ

**Prof. Dr. Ramazan ARSLAN'a
Armağan**

CİLT 2

ANKARA - 2015

H TAKİP TALEBİNDEN ÖNCE BORÇLUDAN ÖDEME ÖN TALEBİNDE BULUNMA ZORUNLULUĞU

*Doç. Dr. Mustafa S. ÖZBEK**

İNCELEME PLANI

GİRİŞ

- § 1. İLÂMSİZ İCRA TAKİBİNE BAŞLAMADAN ÖNCE BORÇLUYA ÖN BİLDİRİMDE BULUNMA ZORUNLULUĞU İÇEREN 2008 YILINDA HAZIRLANAN KANUN TASLAĞI**
- § 2. İLÂMSİZ İCRA TAKİBİNE BAŞLAMADAN ÖNCE BORÇLUYA ÖDEMEEYE DAVET YAZISI GÖNDERİLMESİ ZORUNLULUĞU İÇEREN 2012 YILINDA HAZIRLANAN KANUN TASARISI**
 - A) Borçluya Ödemeye Davet Yazısı Gönderilmesinin Sebebi
 - B) Borçluya Ödemeye Davet Yazısı Gönderilmesine İlişkin Kanun Tasarısının İçerdiği Düzenleme
 - C) Ödemeye Davet Yazısı Gönderilmesinin Takip Şartı Olması
- § 3. İLÂMLI İCRA TAKİBİNDE ALACAKLININ BORCUN ÖDENMESİNE DAİR ÖN TALEPTE BULUNMASININ HUKUKİ SONUÇLARI**
 - A) İlâmlı İcra Takibinde Alacaklının Borcun Ödenmesine Dair Ön Talepte Bulunması İhtiyacı
 - I- İlâmlı İcra Takibi Başlatılmadan Önce Borcu Ödemek İsteyen İyiniyetli Borçlunun Korunması
 - II- İlâmlı İcra Takibi Başlatılmadan Alacaklının Borçluya Meşruhatlı Ödeme Ön Talebinde Bulunmasının Zorunlu Tutulması
 - III- Ödeme Ön Talebinde Bulunma Zorunluluğu ile Borcun İcra Dairesi Dışında Tahsili ve Alacaklı ile Borçlu Arasında Ulaşma Sağlanması İmkânının Tanınması

^H Bu makale hakem incelemesinden geçmiştir.

* Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Özel Hukuk (Medeni Usul, İcra ve İflâs Hukuku) Anabilim Dalı Öğretim Üyesi (mozbe77@hotmail.com).

- B) İlâmlı İcrada Ödeme Ön Talebinde Bulunulması İhtiyacına İlişkin Doktrin Görüşü
- C) Ödeme Ön Talebinde Bulunulmasının Borçlunun Temerrüdüne Olan Etkisi
- D) Ödeme Ön Talebinde Bulunulmasının Talep Edilen Alacak Hakkındaki Zamanaşımına Etkisi
- E) Sosyal Güvenlik Kurumuna Karşı İlâmlı İcra Takibine Başlamadan Önce Ödeme Ön Talebinde Bulunma Zorunluluğu
 - I- Sosyal Güvenlik Kurumu Kanununda Öngörülen Düzenleme
 - II- Anayasa Mahkemesinin Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu'nun 36. Maddesinin İkinci Fıkrasının Anayasaya Aykırılığı İddiası Hakkındaki Kararı
 - III- Anayasa Mahkemesi Kararının Değerlendirilmesi

§ 4. ÖDEME ÖN TALEBİNDE BULUNMA MECBURİYETİNİN HUKUK YARGILAMA USÛLÛ İLE İDÂRÎ YARGILAMA USÛLÛ BAKIMINDAN MUKAYESESİ

- A) İdare Tarafından Yapılacak İlâmlı İcra Takiplerinde İlâmlı İcra Takibine Başlamadan Önce Borçludan Yazılı Olarak Ödeme Ön Talebinde Bulunulması
- B) İdâreye Karşı Yapılacak İlâmlı İcra Takiplerinde İlâmlı İcra Takibine Başlamadan Önce İdâreden Yazılı Olarak Ödeme Ön Talebinde Bulunulması

SONUÇ

KISALTMALAR CETVELİ SEÇİLMİŞ BIBLİYOGRAFYA

GİRİŞ

İcra ve İflâs Kanunumuzda, gerek ilâmlı icra gerek ilâmsız icrada, alacaklının borçluya karşı icra takibi yapmadan önce, borçluyu borcunu ödeme davet eden bir bildirimde (ön talepte) bulunmasına dair kanûnî bir zorunluluk bulunmamaktadır. Geçmiş yıllarda İcra ve İflâs Kanununda yapılması plânlanan çeşitli değişikliklerde, asgarî ücret tutarının altında kalan *küçük miktarda alacakların* takibi için ilâmsız icra takibine başlamadan önce, alacaklının borçluya ödemeye davet yazısı göndermesi zorunluluğunun kabul edilmesi istenmiş ise de, bunda başarılı olunamamış; ilâmlı icra takipleri için ise böyle bir düzenlemeye teşebbüs dahi edilmemiştir.

Alacaklının ilâmlı veya ilâmsız icra takibini başlatmadan (ilâmlı veya ilâmsız takip talebinde bulunmasından) önce borçluya borcun ifasına dair ön talepte bulunmasının zorunlu olması düşüncesi yeni olmayıp, "borçluya

ödemeye davet yazısı gönderilmesi” adı altında, daha evvel hazırlanan bâzı kanun taslaklarında gündeme getirilmiştir.

İcra teşkilâtının yapısının, son yıllarda aşırı artış gösteren iş yükü altında ezilmesi, İcra ve İflâs Kanunundaki bâzı hükümlerinin günümüzün ihtiyaçlarını karşılamakta yetersiz kalması, icra dairelerindeki hizmet kalitesinin artırılması, icra ve iflâs teşkilâtının yeniden yapılandırılarak, daha çağdaş bir icra teşkilâtı kurulması ve daha kaliteli hizmet verilmesi amacıyla hazırlanan ve 2008 yılında görüşe açılan¹ “İcra ve İflâs Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı” Taslağında, bu konuda somut bir öneri yer almıştır.

Kanunlaşamayan 2008 yılındaki önerinin ardından, 6352 sayılı ve 02.07.2012 tarihli Kanunun² temelini oluşturan ve “3. Yargı Reformu Paketi” olarak bilinen, “Yargı Hizmetlerinin Etkinleştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Basın Yayın Yoluyla İşlenen Suçlara İlişkin Dava ve Cezaların Ertelenmesi Hakkında Kanun Tasarısı” ile, ilâmsız takiplerde takip talebinden önce borcun ödenmesi için borçluya ödemeye davet yazısı gönderme zorunluluğu tekrar gündeme getirilmiş ise de, bu Tasarının da ilgili maddesi, 2008 yılındaki Kanun Taslağıyla aynı mukadderatı paylaşmış ve kanunlaşmamıştır.

Günümüzde bilhassa ilâmlı icra takiplerinde, ilâma dayalı borcunu, aleyhinde ilâmlı icra takibi yapılmasına lüzum kalmadan ödemek isteyen iyi niyetli borçlunun haksız yere ilâmlı icra takibiyle muhatap olmaması ve takip giderlerinden sorumlu tutulmaması bakımından, borçluya icra takibinden önce borcun ifasına dair ön talepte bulunulması (ödemeye davet yazısı gönderilmesi) zorunluluğunun kabulü, bir ihtiyaç olarak göze çarpmaktadır.

2004 sayılı İcra ve İflâs Kanununun tümüyle yürürlükten kaldırılarak yeni bir İcra ve İflâs Kanununun hazırlık çalışmalarının sürdüğü 2014 yılı itibariyle hazırlanmakta olan İcra ve İflâs Kanunu Taslağında, ilâmlı icra takiplerinde sâdece küçük miktarda alacaklar bakımından değil, tüm para alacakları için bu konuda hükümlere yer verilmesi, kanımca yukarıda işaret edilen uygulamadaki sorunu çözecek ve bu yöndeki haklı beklentiyi karşılayacaktır. İlâmda hükmedilen asıl alacak tutarının fer’ileriyle birlikte ödenmesi bakımından, borçlunun bilinen en son adresine iadeli taahhütlü posta yoluyla, borcun ifasına dair meşruhatlı bir ön talepte bulunulması (meşruhatlı bir ödemeye davet yazısı gönderilmesi) zorunluluğunun kabul edilmesi, borçlunun borcunun talep edildiğinden haberdar olmasını sağlayacak ve kanun yoluna başvurmada veya kanun yoluna başvurmasına rağmen ilâmda yer alan borcunu ödemek isteyen iyi niyetli borçlunun haksız yere takip giderleriyle sorumlu tutulmasını önleyebilecektir. Böyle bir düzenleme, hiç kuşku-

¹ <http://www.kgm.adalet.gov.tr/gorus/iik.htm> (erişim tarihi: 25.02.2008).

² RG 05.07.2012, Sa. 28344.

suz ilâmların kesinleşmeden icra edilememesi ilkesinin benimsenmesi hâlinde³ çok daha uygun ve sistemle uyumlu olacaktır.

**§ 1.İLÂMSIZ İCRA TAKİBİNE BAŞLAMADAN ÖNCE
BORÇLUYA ÖN BİLDİRİMDE BULUNMA ZORUNLULUĞU
İÇEREN 2008 YILINDA HAZIRLANAN KANUN TASLAĞI**

2008 yılında hazırlanan, İcra ve İflâs Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı Taslağının 10. maddesiyle, takip talebi ve muhtevasını düzenleyen İİK m. 58'de yapılması plânlanan değişiklikle, küçük miktarlı alacaklar bakımından, alacaklının icra takibi başlatmadan önce borçluya, borcun ödenmesine yönelik ihtar içeren bir meşruhatlı bildirimde bulunmasının zorunlu olması istenmiştir. Bu maksatla İİK'da şu şekilde bir değişiklik yapılması amaçlanmıştır:

"Takip talebi icra müdürlüğüne yazılı, sözlü veya elektronik ortamda yapılır.

Kambiyo senetlerine mahsus takip yolu hariç ilâmsız takiplerde alacaklı dörtüüz Türk Lirasının altındaki alacaklar bakımından, takip öncesi borcun ödenmesi için bir banka hesap numarası da belirterek iadeli taahhütlü olarak borçlunun bilinen en son adresine borcunu ödemediği takdirde hakkında icra takibi yapılacağına ilişkin bilgileri içerir meşruhatlı bildirimde bulunmak zorundadır. Bu adrese bildirim yapılamaması veya bildirimde rağmen beş gün içerisinde borcun posta gideriyle birlikte ödenmemesi hâlinde icra takibine başlanabilir.

Talepte şunlar gösterilir:

1. Alacaklının ve varsa kanuni temsilcisinin ve vekilinin adı, soyadı, banka adı ile hesap numarası, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası, vergi kimlik numarası, şöhret ve yerleşim yeri; alacaklı yabancı memlekette oturuyorsa Türkiye'de göstereceği yerleşim yeri;

2. Borçlunun ve varsa kanuni temsilcisinin adı, soyadı, alacaklı tarafından biliniyorsa vergi kimlik numarası, şöhret ve yerleşim yeri;

Bir terekeye karşı yapılan taleplerde kendilerine tebligat yapılacak mirasçılardan adı, soyadı, şöhret ve yerleşim yerleri;

3. Alacağın veya istenen teminatın Türk parasıyla tutarı ve faizli alacaklarda faizin miktarı ile işlemeye başladığı gün, alacak veya teminat yabancı para ise alacağın hangi tarihteki kur üzerinden talep edildiği ve faizi;

4. Senet, senet yoksa borcun sebebi;

5. Takip yollarından hangisinin seçildiği;

³ Özbek, Mustafa S.: Avrupa Birliği ve Türk Hukukunda İlâmlı İcranın Etkinliği, Ankara 2013, s. 748-763.

Alacak belgeye dayanmakta ise, belgenin aslının veya alacaklı yahut mümessili tarafından tasdik edilmiş, borçlu sayısından bir fazla örneğinin takip talebi anında icra dairesine tevdi mecburidir.

Alacaklıya takip talebinde bulunduğu ve verdiği belgelere, talep ve takip masraflarına dair bedava ve pulsuz bir makbuz verilir.

Alacaklının ve varsa kanunî temsilcisinin ve vekilinin, ikinci fıkranın (1) numaralı bendinde belirtilen yerleşim yerini gösterememeleri hâlinde icra müdürlüğünün bulunduğu yer yerleşim yeri sayılır.”

2008 yılında hazırlanan, İcra ve İflâs Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı Taslağı, doktrinde ve uygulamada genel olarak eleştirildiğinden⁴ yasalasamamıştır. Taslağın kanunlaşma imkânı olmayınca da, 10. maddesinde yer alan, ilâmsız takiplerde alacak miktarının dörtüüz Türk Lirasının altında olduğu hâllerde borçluya meşruhatlı ödeme ön talebinde (bildiriminde) bulunma zorunluluğu, hukuk çevrelerinde yeteri kadar tartışılmamıştır. Gerek 2008 yılındaki gerek 2012 yılındaki her iki Kanun Taslağı incelendiğinde, alacaklının ilâmsız takibe başlamadan önce borçluya borcun ifasına dair ön talepte (ödeme bildiriminde) bulunması hususunda farklılıklar olmakla birlikte, önceden yapılan bâzı eleştirilerin giderilemediği görülmektedir.

Ş 2.İLÂMSIZ İCRA TAKİBİNE BAŞLAMADAN ÖNCE BORÇLUYA ÖDEMEE DAVET YAZISI GÖNDERİLMESİ ZORUNLULUĞU İÇEREN 2012 YILINDA HAZIRLANAN KANUN TASARISI

A) Borçluya Ödemeye Davet Yazısı Gönderilmesinin Sebebi

6352 sayılı ve 02.07.2012 tarihli Kanunun temelini oluşturan ve “3. Yargı Reformu Paketi” olarak bilinen, “Yargı Hizmetlerinin Etkinleştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Basın Yayın Yoluyla İşlenen Suçlara İlişkin Dava ve Cezaların Erteleenmesi Hakkında Kanun Tasarısı” Taslağının 6. maddesiyle icra hukukumuzda önemli bir yenilik getirilmek istenmiş ve *asgarî ücret tutarının altında kalan alacakların takibi için ilâmsız takibe başlamadan önce, borçlunun bilinen en son adresine ödemeye davet yazısı gönderilmesi* öngörülmüştür.

⁴ Hanafası, Emel: “İcra ve İflâs Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı” Taslağı’nın Değerlendirilmesi (Prof. Dr. Muallâ Öncel’e Armağan, C. 2, Ankara 2009, s. 1417-1463), s. 1419 vd.; Özbek, Mustafa: İcra ve İflâs Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Taslağıyla Getirilmek İstenen Değişikliklerin Değerlendirilmesi (AÜHFD 2008/3, s. 463-524), s. 469 vd.

İcra ve İflâs Kanunu'nun, 42. maddesine eklenmesi öngörülen fıkralarla düzenlenmesi plânlanan hüküm şu şekilde hazırlanmıştır⁵:

"Haciz yoluyla ilâmsız takiplere başlanmadan önce, asıl alacak tutarı Asgari Ücret Tespit Komisyonu tarafından on altı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık en yüksek brüt asgari ücret tutarının altında ise alacaklı, borçlunun bilinen en son adresine iadeli taahhütlü posta yoluyla meşruhatlı ödemeye davet yazısı göndermek zorundadır. Bu ödemeye davet yazısında;

1. Alacaklının adı soyadı, varsa Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası veya vergi kimlik numarası, adresi,

2. Talebe konu alacak veya istenen teminatın Türk parasıyla tutarı ve faizli alacaklarda talep edilirse faizin miktarı ile işlemeye başladığı gün, alacak veya teminat yabancı para ise alacağın hangi tarihteki kur üzerinden talep edildiği ve faizi,

3. Alacak, belge veya senede dayandırılıyor ise sureti, yoksa borcun sebebi,

4. Bu ödemeye davet yazısı için harcanan posta gideri,

5. Ödemenin yapılması istenen banka adı ile alacaklıya ait hesap numarası,

6. Tebliğ tarihinden itibaren beş iş günü içinde (2) numaralı bent gereği belirlenen tutar ile ödemeye davet yazısı için harcanan posta giderinin ödenmesi gerektiği,

7. Beş iş günü içinde (6) numaralı bent gereği ödenmesi gereken tutarın ödenmemesi hâlinde cebri icra yoluna başvurulacağı,

Hususları bildirilir.

Ödemeye davet yazısının tebliğ edilememesi veya bu davete rağmen beş iş günü içinde ödeme yapılmaması hâlinde icra takibine başlanabilir.

Bu maddede düzenlenen hususları incelemek görev ve yetkisi icra müdü- rüne aittir."

Taslağın 6. maddesinin hükümet gerekçesi şu şekildedir:

"Maddeyle, haciz yoluyla ilâmsız takiplere başlanmadan önce, Asgari Ücret Tespit Komisyonu tarafından on altı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık brüt asgari ücret tutarının altında kalan asıl alacaklar bakımından, borçlunun borcundan haberdar edilmesi amacıyla, borçluya iadeli taahhütlü posta yoluyla meşruhatlı ödemeye davet yazısı gönderme zorunluluğu getirilmektedir. Böylece, borcunu ödemek isteyen iyiniyetli borçlunun korunması amaçlanmaktadır".

⁵ Uyar, Talih/Uyar, Cüneyt: 6352 sayılı, 2.7.2012 tarihli Kanun ve 6103 sayılı, 14.1.2011 tarihli Kanun ile İcra ve İflâs Kanunu'nda Yapılan Değişiklikler ve Yenilikler (İBD 2012/5, s. 33-74), s. 44-45.

Bu düzenleme ile iyi niyetli borçlunun, hakkında icra takibi başlatılmadan önce küçük miktarlı alacaklardan haberdar olması sağlanarak, borçların icra müdürlüğüne gelmeden önce (*cebrî icra dışı*) tahsili imkânının artırılması amaçlanmıştır. Böylece hem icra dairelerinin iş yükü azaltılacak hem de borçlunun, küçük miktarlı borçlardan dolayı aleyhinde başlatılan icra takipleri yüzünden, icra masraf ve vekâlet (avukatlık) ücreti ödemesi önlebilecektir.

6352 sayılı ve 02.07.2012 tarihli Kanunun temelini oluşturan Tasarıda, borcunu ödemek isteyen iyi niyetli borçlunun korunması amaçlanmış ve âdeta alacaklı ile borçlunun icra dairesi dışında uzlaşma (sulh) yoluyla uyuşmazlıklarını çözmelerine ve alacağın tahsiline yönelik uyuşmazlığın icra dairesine taşınmadan çözülmesine imkân tanınmak istenmiştir. Tasarı, alacaklı ile borçlu arasında icra takibi başlatılmadan önce uzlaşma yolunu ilâmsız icra bakımından öngörmüşse de, bu mülâhazaların ilâmlı icrada da benimsenmemesi için hiçbir sebep yoktur. Hattâ ilâmlı icra takibi, ilâmsız icradan farklı olarak, takip alacaklısının elinde bulunan kesinleşmiş veya kesinleşmemiş bir ilâma ya da ilâm niteliğinde belgeye dayandığı için (İİK m. 35; 38), bu takip yolunda alacaklı ile borçlunun takipten önce uzlaşma ve alacağın tahsiline yönelik uyuşmazlığı icra dairesine intikal ettirmeden çözüme ihtimali daha yüksektir.

Gerçekten uygulamada, icra takibine konu olan küçük miktarlı alacaklarda icra harç ve giderlerinin miktarının asıl alacak miktarını aştığı görülmektedir. Bu durum borçlu açısından adaletsizlik doğurduğu gibi, hukuk yargılama usûlünde egemen olan usûl ekonomisi ilkesinin (AY m. 141, 4; HMK m. 30) icra hukukundaki uzantısı olan takip ekonomisi ilkesine de aykırı olmakta ve icra dairelerinin gereksiz icra takipleriyle uğraşmasına yol açarak, zaten çok ağır olan iş yükünü daha da artırmaktadır. Hâlbuki etkin hukukî himayenin sağlanabilmesi için, yargı ve icra teşkilâtı işlevini, tatminkâr, *etkili, makul süre içinde* ve takip konusu alacağın miktarıyla *ölçülü bir masrafla* yerine getirmelidir⁶. Bu sebeple, maksadı itibarıyla esâsen isabetli

⁶ Akkan, Mine: Medenî Usûl Hukukunda Etkin Hukukî Koruma (MİHDER 2007/1, s. 29-68), s. 38, 41; Alangoya, Yavuz/Yıldırım, M. Kâmil/Deren-Yıldırım, Nevhis: Medenî Usul Hukuku Esasları, İstanbul 2009, s. 7; Çiftçi, Pınar: İcra Hukukunda Menfaat Dengesi, Ankara 2010, s. 121-122; Erişir, Evrim: Geçici Hukukî Korumanın Temelleri ve İhtiyatî Tedbir Türleri, Ankara 2013, s. 57; Karşlı, Abdurrahim: Medeni Muhakeme Hukuku, İstanbul 2012, s. 337; Karşlı, Abdurrahim: İcra ve İflas Hukuku, İstanbul 2014, s. 4, 8-9; Kuru, Baki: Hukuk Muhakemeleri Usûlü, C. 2, İstanbul 2001, s. 1934; Kawano, Masanori: Civil Enforcement as a Fundamental of Effective Justice-Introductory Remarks on Comparative Study of Civil Enforcement (Comparative Studies of Civil Enforcement and Provisional Measures, Tübingen 2011, s. 3-12), s. 6; Namli,

olan bu hüküm, aşağıda açıklandığı üzere daha ayrıntılı düzenlenmeli ve öncelikle ilâmlı icra takiplerinde uygulanmaya başlanmalıdır.

3. Yargı Reformu Paketiyle, ilâmsız takiplerde alacak miktarının, on altı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık en yüksek brüt asgarî ücret tutarının altında olduğu hâllerde, borçluya meşruhatlı bildirimde (ödeme davetinde) bulunmak zorunluluğu getirilerek, icra takibine başlamadan önce borçluya bir “*ön talep*”te (ön bildirimde) bulunulması öngörülmüştür. Böylece, belli bir miktarın altındaki (*küçük miktartlı*) alacaklarda alacaklı, borçludan *ön talepte* bulunarak borcun ifasını istemeden, icra dairesinde takip talebinde (İİK m. 58, 1) bulunamayacak ve borçluya icra dairesi kanalıyla ödeme emri (İİK m. 60) gönderilemeyecektir.

4. Yargı Reformu Paketiyle, ilâmsız takipler için öngörülen ödemeye davet yazısı gönderme zorunluluğunun, 2008 yılında hazırlanan Taslakta olduğu gibi lâfzî yönden bir “*ön bildirim*” yükümlülüğü olarak adlandırılması mümkünse de, takip hukukunda tarafların takip üzerindeki tasarruf yetkisine dayalı olarak, yapılan icra takip işlemlerinde “*talep*” kavramı asıl olduğundan ve icra takibinin değişik safhalarında alacaklının icra dairesinden *talepte bulunması* gerektiğinden, bu ön bildirimi “*ön talep*” olarak adlandırmak daha uygundur⁷. Böylece, İcra ve İflâs Kanununda icra takibinin diğer safhalarıyla öngörülen terminolojiyle de uyum sağlanmış olur. İcra takibinin diğer safhalarında da genelde *talepten* söz edilmektedir⁸. Takip hukukunda icra

Mert: Medeni Usul Hukuku'nun Yasama Üstü Kaynakları Çerçevesinde Fransız ve Türk Hukuku'nda Çelişmeli Yargılama İlkesi, Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği 2010, Yayın No: 04-499, s. 66; Özkes, Muhammet: İcra Hukukunda Temel Haklar ve İlkeler, Ankara 2009, s. 82-83, 136; Pekcanitez, Hakan/Atalay, Oğuz/Sungurtekin Özkan, Meral/Özkes, Muhammet: İcra ve İflâs Hukuku, Ankara 2013, s. 84-85; Rüzgaresen, Cumhur: Medeni Muhakeme Hukukunda Usul Ekonomisi İlkesi, Ankara 2013, s. 65; Sungurtekin Özkan, Meral: Türk Medeni Yargılama Hukuku, İzmir 2013, s. 119; Tutumlu, Mehmet Akif: Usul Ekonomisi İlkesine Göre Yargılamada Hâkimin Rolü (Medeni Usul Hukuku Sorunları, C. 1, Ankara 2009, s. 127-134), s. 132; Umar, Bilge: Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, Ankara 2014, s. 137; Yılmaz, Ejder: Usul Ekonomisi (AÜHFD 2008/1, s. 243-274), s. 248; Yılmaz, Ejder: Medenî Hukuk ve Usul Reformu, Aksak Adaletten İşleyen Adalete (Yeni Türkiye 1996/10, s. 470-493), s. 474; Yılmaz, Ejder: Medenî Yargıda İnsan Hakları (TBBD 1996/2, s. 149-167), s. 161; Yılmaz, Ejder: Medenî Yargılama Hukukunda İslah, Ankara 2013, s. 78-80; Yılmaz, Ejder: Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, Ankara 2013, s. 334-353.

⁷ ÖzbeK-Değerlendirme s. 480, dn. 39.

⁸ Örneğin icra takibini başlatan takip talebi, ödeme emrinin gönderilmesi talebi, haciz talebi, satış talebi ve benzeri icra takip işlemlerinin yapılması için icra dairesinde *talep açılması* gibi.

işlemlerini başlatmak ve sona erdirmek takibin taraflarının iradesine bırakılmış olup, icra hukukuna egemen olan tasarruf ilkesi (*Dispositionsmaxime*) gereği, cebrî icranın kendiliğinden yürümesi mümkün değildir. Cebrî icra, alacaklının talebi üzerine başlatılır, yürütülür ve sona erdirilir. Alacaklının icra takibi üzerindeki bu tasarruf yetkisi, maddî hukuktaki tasarruf yetkisinin takip hukukundaki uzantısıdır. Tasarruf ilkesi borçlu bakımından, ödeme emrine itiraz ile geçerlilik kazanır; zîrâ ödeme emrine itiraz, borçlunun tasarrufundadır⁹.

6352 sayılı ve 02.07.2012 tarihli Kanun Tasarısında *küçük miktarda alacak* olarak objektif bir ölçüt esas alınmış, böylece bu alacak tutarının her yıl güncellenmesi sağlanmıştır. Taslağa göre, borçluya meşruhatlı ön ödeme bildirimde (ödeme davetinde) bulunma zorunluluğunun geçerli olacağı azami miktar, Asgarî Ücret Tespit Komisyonu tarafından on altı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık en yüksek brüt asgarî ücret tutarıdır. Örneğin, 01.01.2014 tarihinden ibaren on altı yaş altı ve üstü sınırının kaldırılmış olduğu asgarî ücrette, 01.01.2014-30.06.2014 döneminde Asgarî Ücret Tespit Komisyonu tarafından belirlenen asgarî ücret tutarı net 846,00-TL'dir¹⁰. Bu durumda ilâmsız takipte alacaklının asıl alacak miktarı 846,00-TL'nin altındaysa, takip talebinde bulunmadan önce borçluya meşruhatlı ön bildirimde bulunarak ödemeye davet yazısı göndermesi zorunludur. Borçluya ödemeye davet yazısı gönderme zorunluluğunun bulunduğu para sınırı, asıl alacak tutarına göre belirleneceğinden, alacağın ilâmsız icra takibiyle istenen ferileri, bu tutarın tespitinde nazara alınmayacaktır. Bu bağlamda, takip tarihine kadar işleyen faiz, borçluya ödemeye davet yazısı gönderilmesi zorunluluğunda hesaplanmayacak, bu da ödemeye davet yazısı gönderilmesi zorunluluğunun uygulamasını genişletecektir.

Tasarıda borçluya meşruhatlı ödemeye davet yazısı gönderilmesi zorunluluğunun, hem genel haciz yolu hem de kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu için geçerli olması öngörülmüştür. Ancak, 6352 sayılı ve 02.07.2012 tarihli Kanunun temelini oluşturan Tasarıyla, İcra ve İflâs Kanununun, 42. maddesine eklenmesi öngörülen borçluya meşruhatlı ödemeye davet yazısı göndermesi zorunluluğu, TBMM Adalet Komisyonunda Tasarı metninden çıkartılmıştır. 3. Yargı Paketi içinde hükümetçe TBMM'ye sunulan Tasarının yukarıda belirtilen 6. maddesi, "2004 sayılı Kanun'un 42'nci maddesine

⁹ Gören-Ülkü, Nazlı: İcra Hukukunda Ödeme Emri, İstanbul 2008, s. 10; Muşul, Timuçin: İcra ve İflâs Hukuku, C. 1, 2, Ankara 2013, s. 318-319; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özkes s. 81-82; Umar, Bilge: İcra ve İflâs Hukukunun Tarihi Gelişmesi ve Genel Teorisi, İzmir 1973, s. 2-3; Yıldırım, M. Kâmil: İcra Hukukunun Anayasa İle İlişkisi ve Ölçülülük İlkesi (MÜHF-HAD 1989/1-3, s. 98-115), s. 100.

¹⁰ RG 30.12.2013, Sa. 28868, 3. Mükerrer.

haciz yoluyla ilâmsız takiplere başlamadan önce, Asgari Ücret Tespit Komisyonu tarafından on altı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık en yüksek brüt asgari ücret tutarının iki katının altındaki asıl alacak tutarları açısından alacaklı, borçlunun alacaklı tarafından bilinen adresine iadeli taahhütlü posta yoluyla meşruhatlı ödemeye davet yazısı göndermek zorunluluğunu ve ödemeye davet yazısında bulunacak hususları düzenleyen fıkralar, gönderilecek ödemeye davet yazısının usulüne uygun olarak tebliğ edilip edilmediğinin tetkiki ile tebligatın usulsüz yapıldığına dair muhtemel şikâyetler nedeniyle getirilen düzenlemenin iş yükünü artıracığı ve uygulamada sorunlar doğuracağı” gerekçesiyle Tasarıdan çıkarılmıştır¹¹.

İlâmsız icra takibinde borçluya meşruhatlı ödemeye davet yazısı gönderilmesi zorunluluğuna karşı TBMM Adalet Komisyonunda yöneltilen eleştiriler, çözümsüz sorunlar değildir. Borçluya gönderilecek ödemeye davet yazısının usulüne uygun olarak tebliğ edilip edilmediğinin tetkiki veya tebligatın usulsüz yapıldığına dair muhtemel şikâyetler, icra dairesi ve icra mahkemesince tespiti ve karara bağlaması zor olmayan meselelerdir. Bu hususta Tebligat Kanununda yer alan ilkeler çerçevesinde veya örneğin ödemeye davet yazısının noter kanalıyla gönderilmesi esâsı benimsenerek olası sorunlar aşılabılır.

B) Borçluya Ödemeye Davet Yazısı Gönderilmesine İlişkin Kanun Tasarısının İçerdiği Düzenleme

Genel haciz yoluyla ilâmsız takibe başlamadan önce alacaklının borçluya meşruhatlı ödemeye davet yazısı göndererek belirteceği banka hesabına ödeme yapılmasını talep etme zorunluluğu, 02.07.2012 tarihli Tasarı ile İcra ve İflas Kanununun, “Para Borcu ve Teminat İçin Takip” başlıklı 42. maddesinde düzenlenmek istenmiştir. Bu hükümde esas itibarıyla, para ödemesi veya teminat verilmesine ilişkin alacaklar hakkında borçluya karşı genel haciz veya rehlin paraya çevrilmesi yoluyla ilâmsız takip yapılabileceği gibi iflâs yoluyla da takip yapılabileceği düzenlenmiştir. Oysa genel haciz yoluyla ilâmsız takibe başlamadan önce alacaklının borçluya meşruhatlı ödemeye davet yazısı göndererek belirteceği banka hesabına ödeme yapılmasını istemesi, takip hukukuna değil, borçlar hukukuna ilişkin bir ödeme talebidir. İlânlı icra takiplerinde, alacaklının ilâmlı takibe başlamadan önce borçluya meşruhatlı ödemeye davet yazısı göndererek borcun ifasına ilişkin ön talepte bulunması zorunluluğuna yer verilmesi ise, alacağın ödenmesi talebi ilâma dayandığından, icra hukukunun konusu olabilecektir.

¹¹ Uyar, Talih/Uyar, Alper/Uyar, Cüneyt: 6352 sayılı, 2.7.2012 tarihli Kanun ve 6103 sayılı, 14.1.2011 tarihli Kanun ile İcra ve İflâs Kanunu’nda Yapılan Değişiklikler ve Yenilikler, Ankara 2013, s. 20; Uyar/Uyar s. 45.

İcra ve İflâs Kanunu ise alacaklının, borcunu rızası ile ödemeyen borçludan olan alacağının cebrî icra yoluyla tatminini sağlamak amacıyla hükümler öngörmektedir. Borçlu rızası ile borcunu ödemediği takdirde, ödenmeyen alacağın tahsili cebrî icra hukukunun konusu hâline gelir. Bu aşamaya kadar alacak ve borç ilişkisi, borçlar hukukunun sahasında kalır ve cebrî icra hukukunun uğraş alanına girmez. Dolayısıyla ilâmsız icrada alacaklının, takip talebinde bulunmadan önce borçluya meşruhatlı ödemeye davet yazısı göndererek borcunu ifa etmesini istemesi, esas itibarıyla cebrî icra hukukunun değil, borçlar hukukunun kapsamındadır. Nitekim TBK m. 117'de, muaccel bir borcun borçlusunun, alacaklının ihtarıyla temerrüde düşeceği hükme bağlanmıştır. İİK m. 42'de düzenlenen ödemeye davet yazısı, alacağın cebrî icra ile tahsiline değil, borçlunun rızası ile ödenmesini sağlamaya matuftur ve aynı zamanda TBK m. 117 anlamında borçluyu temerrüde düşüren bir temerrüt ihtarı mahiyetindedir.

C) Ödemeye Davet Yazısı Gönderilmesinin Takip Şartı Olması

Tasarıyla İİK m. 42, 2'ye eklenmesi istenen hükme göre, genel haciz yoluyla ilâmsız takibe başlamadan önce alacaklının asıl alacak tutarı, kanunda belirtilen tutarının altında ise, borçluya meşruhatlı ödemeye davet yazısı göndermesi zorunludur. Ödemeye davet yazısının borçluya tebliği, genel haciz yoluyla ilâmsız takip yapabilmek için zorunlu olup, bir *takip şartıdır*. Alacaklının borçluya karşı genel haciz yoluyla ilâmsız takip yapmak istemesi durumunda icra müdürü, borçluya karşı kanundaki koşulları haiz meşruhatlı ödemeye davet yazısının gönderilmiş olduğunu re'sen incelemeli ve bu koşulun yerine getirildiğini tespit ettikten sonra takip talebini kabul etmelidir.

Bu noktada aydınlatılması gereken bir husus da, alacaklının borçluya daha evvel, TBK m. 117 uyarınca temerrüt ihtarı göndererek, alacağının ödenmesini istemiş ve borçluyu temerrüde düşürmüşse, ilâmsız takipte takip talebinden önce borcun ödenmesi için borçluya tekrar ödemeye davet yazısı göndermek zorunda kalıp kalmayacağıdır. Bu soruya, Tasarı ile İİK m. 42, 2'ye eklenmek istenen düzenlemenin amaçsal yorumuyla olumsuz cevap vermek gerekir. Zîrâ, ilâmsız takibe başlamadan önce, borcun ödenmesi için borçluya ödemeye davet yazısı gönderilmesinin amacı, borçlunun muaccel olmuş borcunu ödemesinin istendiğinden ve borcunu ödemediği takdirde, hakkında ilâmsız icra takibi başlatılacağından haberdar edilmesidir. Böylece, borcunu ödemek isteyen iyi niyetli borçluya, küçük miktarlı borcu yüzünden icra takibiyle karşılaşmadan borcunu ödeme imkânı sunulmuş olacak, icra masraf ve vekâlet ücreti ödemesi önlenecektir. Borçluya daha evvel TBK m. 117 uyarınca temerrüt ihtarı gönderilmişse, bu maksat hâsıl olacaktır. Zîrâ kanûnî unsurları taşıyan bir temerrüt ihtarının tebliği ile borçlu, hem borcun-

dan hem de borcunu ödemediği takdirde aleyhinde ilâmsız icra takibi başlatılacağından haberdar olmuş olacaktır. O hâlde alacaklı, borçluya daha evvel temerrüt ihtarı göndermişse, ilâmsız takibe başlamadan önce borcun ödemesi için tekrar ödemeye davet yazısı göndermek zorunda olmamalıdır. Alacaklı, icra takip dosyasına temerrüt ihtarının sûretini ve tebliğ varakasını ibraz ettiği takdirde, icra müdürü takip talebini kabul ederek ödeme emri göndermelidir. Ancak Tasarıda yer alan İİK m. 42, 2'de bu yönde bir istisnaya yer verilmediğinden, tatbikatın aksi istikamette cereyan etmesi kuvvetle muhtemeldir. Oysa kendisine daha evvel temerrüt ihtarı tebliğ edilerek temerrüde düşürülmüş olan borçluya, bu kez ilâmsız icra takibinden önce tekrar ayrı bir ödemeye davet yazısı gönderilmesini gerektiren bir menfaat yoktur. Bu sebeple Tasarıda yer alan İİK m. 42, 2 hükmü eleştiriye açıktır.

Takip talebini alan icra müdürü, borçluya ödemeye davet yazısının gönderildiğini tespit ettikten sonra, ödemeye davet yazısının gerekli yasal koşulları taşıyıp taşımadığını da incelemelidir. Bu maddede düzenlenen hususları incelemek görev ve yetkisi icra müdürüne ait olup, icra müdürü bu kapsamda şu hususları re'sen araştırmalıdır:

Ödemeye davet yazısının meşruhatlı olduğunu,

Ödemeye davet yazısının, borçlunun bilinen en son adresine ve iadeli taahhütlü posta yoluyla gönderilmiş olduğunu,

Ödemeye davet yazısında, alacaklının adı soyadı, kimlik numarası, talep edilen alacağın tutarı, faizin miktarı ile işlemeye başladığı gün, ödemenin yapılması istenen banka adı ile alacaklıya ait hesap numarasının bulunduğunu,

Borçluya, beş iş günü müddetinde ödeme süresinin verilmiş olduğunu,

Ödemeye davet yazısının tebliğ edilememiş veya tebliğ edilmiş olmasına rağmen beş iş günü içinde ödeme yapılmamış olduğunu.

İcra müdürünün, bu hususları incelemeyen takip talebini kabul ederek borçluya ödeme emri göndermesi durumunda borçlu, şikâyet yoluyla icra mahkemesine başvurarak, kanuna aykırılık sebebiyle icra takibinin iptalini talep edebilecektir (İİK m. 16).

Nihayet Tasarıda, takip talebinde bulunması gereken kayıtlar sıralanırken, alacaklı bakımından, "*Alacaklının adı soyadı, varsa Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası veya vergi kimlik numarası, adresi*"nden söz edilmiştir. Bu ibare, "*alacaklının ve varsa kanuni temsilcisinin ve vekilinin adı, soyadı*" şeklinde düzenlenmelidir. Tasarıda borçlu bakımından, "*borçlunun ve varsa kanuni temsilcisinin adı, soyadı, alacaklı tarafından biliniyorsa vergi kimlik numarası*"ndan söz edilmemiştir. Alacaklı bakımından Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası ve vergi kimlik numarası ayırımının yapılmasının sebebi, muhtemelen gerçek kişiler ile tüzel kişileri ayırmak içindir. Zirâ gerçek kişilerin Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası, aynı zamanda vergi kimlik numarası olup, tüzel kişilerin kimlik numarası olmadığından, tüzel kişilerin

vergi kimlik numarası geçerlidir. Ancak borçlu bakımından aynı ayırımın yapılmaması ve bu bilgilere yer verilmemesi isabetli değildir. Borçlunun kanunî temsilcisi varsa, meşruhatlı ödemeye davet yazısının kanunî temsilciye gönderilmesi gerekir.

§ 3. İLÂMLI İCRA TAKİBİNDE ALACAKLININ BORCUN ÖDENMESİNE DAİR ÖN TALEPTE BULUNMASININ HUKUKÎ SONUÇLARI

A) İlâmlı İcra Takibinde Alacaklının Borcun Ödenmesine Dair Ön Talepte Bulunması İhtiyacı

I- İlâmlı İcra Takibi Başlatılmadan Önce Borcu Ödemek İsteyen İyiniyetli Borçlunun Korunması

İlâmlı icra tatbikatında takip alacaklısının, borçluya karşı ilâmlı icra takibi başlatılmadan önce, borçludan ilâmda yazılı borcun ödenmesini içeren bir ön talepte bulunması ihtiyacının varlığı göze çarpmaktadır. 2004 sayılı İİK'da böyle bir usûl öngörülmemiştir.

Aleyhindeki ilâmda hükmedilen borcu, icra takibine konu olmadan önce ilâm alacaklısına ödemek isteyen iyiniyetli borçlunun, alacaklıyla gönüllü olarak anlaşma yapmak sûretiyle alacaklının ilâmı icraya koymadan ödemesi mümkündür. Borçlu, faizin işlemlerini durdurmak veya uyuşmazlığı icra safhasına taşımayaarak sona erdirmek gibi mülâhazalarla böyle bir hamle yapabilir. Alacaklının bu teklifi kabulü hâlinde bir sorun doğmayacaktır. Buna karşılık bazı hâllerde alacaklı, borçlunun ifa talebini kabul etmeyerek ilâmı icraya koymakta ve icra dosyasına ödeme yapmasını istemektedir. Böylece alacaklı, ilâmlı icra takibinde tahakkuk edecek vekâlet (avukatlık) ücretini de tahsil edebilecektir. Kanunda aksi öngörülmedikçe, bütün harç ve masraflar borçluya ait olup neticede ayrıca hüküm ve takibe gerek kalmaksızın borçludan tahsil olunacağından¹² (İİK m. 15, 1), borçtan kurtulmak isteyen borçlu, hem ilâmlı icra takibi sebebiyle doğan icra harç¹³ ve giderlerini

¹² Sâdece cezaevi harcı, 2548 sayılı Ceza Evleriyle Mahkeme Binaları İnşası Karşılığı Olarak Alınacak Harçlar ve Mahkûmlara Ödettirilecek Yiyecek Bedelleri Hakkında Kanun m. 1, 2 gereğince borçluya yükletilemez.

¹³ İlâmlı icra takibinde borçludan icraya başvurma harcı ile konusu para veya para ile değerlendirilmesi mümkün olan alacaklarda tahsil harcı, konusu para veya para ile değerlendirilmesi mümkün olmayan alacaklarda icranın yerine getirilmesi harcı tahsil edilmektedir (İİK m. 15, 1; Harçlar Kanunu m. 28, 1/b; 1 sayılı Tarife). Ayrıca bkz. **Kuru**, Baki: İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, Ankara 2013, s. 118-126; **Muşul** s. 127-134.

hem de bu kapsamda olmak üzere, ilâmlı icra takibi için tahakkuk eden vekâlet (avukatlık) ücretini ödemek zorunda kalmaktadır.

İlâmlı icra takibi ile karşılaşmak istemeyen borçlunun elindeki diğer bir imkân, ilâmda hükmedilen borcu, aslı ve fer'ileriyle birlikte, alacaklıya posta yoluyla adreste teslim olarak ödemesi veya biliyorsa alacaklının banka hesabına yatırmasıdır. İlâmda hükmedilen borç, doğmuş ve muaccel olmuş bir alacak olduğundan, ödeme yeri belirlenmesini talep etme hakkını verir¹⁴.

Gerçekten, hükmün tefhimiyle gerekçeli kararın yazılması ve ilâmın icraya koyulması arasında geçecek sürede¹⁵ borçlunun ödeme yeri belirlenmesini talep etme imkânı vardır. İlâmda hükmedilen yapma veya verme edimi, ilâma uygun olarak (ilâmın gereği gibi) kendisine teklif edilen alacaklı, haklı bir sebep olmaksızın bu edimi kabulden veya borçlunun borcunu ifa edebilmesi için kendisi tarafından yapılması gereken hazırlık fiillerini yapmaktan kaçınırsa, temerrüde düşmüş olur (TBK m. 106). Bu durumda ilâm borçlusu, tevdi hakkını da kullanabilir ve ilâm alacaklısının temerrüde düşmesi sebebiyle, hasar ve masrafları alacaklıya ait olmak üzere, teslim edeceği ilâm konusu edimi tevdi ederek borcundan kurtulabilir (TBK m. 107, 1). Alacaklının, ilâmda hükmedilen alacağını sırf ilâmlı icra yoluyla tahsil etmek maksadıyla ifayı kabulden imtina etmesi durumunda, ilâmlı icra takibi başlatılmadan önce¹⁶ borçlunun, ifa yerindeki (TBK m. 98) hâkime başvurarak tevdi yerini belirlemesini istemesi gerekir (TBK m. 107, 2). İlâmların icrası her yerdeki icra dairesinden talep edilebileceğinden (İİK m. 34), borçlunun, kendi yerleşim yeri de dâhil olmak üzere her yerdeki mahkemeden tevdi mahalli tayini istemesi mümkün olmalıdır.

Ancak borçlunun, yukarıdaki seçenekleri işletmesi kolay değildir. Örneğin borçlu, henüz ilâmlı icra takibinin başlatıldığını öğrenmeden önce, icra emri tebliğ edilmeden ve fakat takip talebinden sonraki bir tarihte ilâm alacaklısına ödeme yapmış olsa bile, takip alacaklısı icra takibi yapmakta haklı sayılmakta, takip borçlusu icra harç ve giderlerinden sorumlu tutulmakta; borçlunun icra emrini tebellüğ etme tarihinden önce alacaklıya yapmış olduğu harici ödeme borçluya, yaptığı ödeme nispetinde icranın geri bırakılması-

¹⁴ Usta, Murat: Ödeme Yeri Belirlenmesi, Tevdi Mahalli Tayini, Ankara 2010, s. 55.

¹⁵ Hüküm sonucu duruşma tutanağına geçirilerek okunmak sûretiyle hüküm tefhim edilebileceğinden (HMK m. 294, 2), zorunlu nedenlerle sâdece hüküm sonucunun tefhim edildiği hâllerde, gerekçeli kararın tefhim tarihinden başlayarak bir ay içinde yazılması gerekir (HMK m. 294, 3).

¹⁶ Kuşkusuz ilâm borçlusunun, ilâmlı icra takibi başlatıldıktan sonra tevdi yeri tayin ettirerek icra dosyası yerine buraya ödeme yapması, borçluyu icra harç ve giderlerini ödemekten kurtarmaz (Usta s. 22).

nı isteme hakkı vermekte, fakat ödemeleri takipten sonra yapmış olduğu için borçluyu icra harç ve giderlerini ödemekten kurtarmamaktadır¹⁷,

Borçlunun borcundan kurtulması için, icra emrinin tebliğinden önce alacaklıya ödeme yapılması yeterli olmayıp, bu hususun ilâm alacaklısına bildirilmesi de gerekir. İlâmda yazılı alacak miktarı, borçlu tarafından alacaklıya ödenmiş (örneğin alacaklı adına banka hesabına yatırılmış) ve bu durum ilâm alacaklısına bildirilmişse, ilâm alacaklısının artık ödemeyi kabul etme hakkı yoktur. İlâm alacaklısı, haklı bir sebep olmaksızın borçlunun borcunu ödeme önerisini kabulden veya borçlunun borcunu ifa edebilmesi için kendisi tarafından yapılması gereken hazırlık fiillerini yapmaktan kaçınmaz; aksi hâlde temerrüde düşmüş olur (TBK m. 106). Hattâ alacaklının alacağı ilâma dayalı olduğu için, borcun tamamının belli ve muaccel olması sebebiyle alacaklı, borçlunun kısmen ifa teklifini de reddedebilir (TBK m. 84, 1). Alacaklı, borçlu tarafından yapılan tam veya rıza göstermişse kısmî ödemeyi (TBK m. 84, 2) kabul etmek zorunda olup, ödenen tutar kadar icra takibi yapmaktan imtina etmelidir. Aksi hâlde borçlunun talebi üzerine icra takibi, icra mahkemesince itfa sebebiyle (tamamen veya yapılan ödeme nispetinde kısmen) geri bırakılır¹⁸ (İİK m. 33). İlâm alacaklısı, borçlunun kısmî ödeme yapması (örneğin ilâmdaki alacağın aslını yatırarak avukatlık ücretini yatırmaması) durumunda, sâdece noksan kalan bu kısım hakkında, tahsilde tekerrüre yol açmadan borçluya karşı ilâmlı icra takibi yapabilir¹⁹.

Alacaklı, borçlunun yaptığı kısmî harici ifayı icra dosyasına bildirmeli, takip konusu asıl alacak dışında kalan faiz, icra gideri ve vekâlet (avukatlık) ücreti yönünden icra takibinin devamına karar verilmesini istemelidir. İcra dairesi, takip alacaklısının bu talebi üzerine, ödeme tarihi itibarıyla bakiye alacağın ödenmesi için borçluya müzekkere yazmalıdır.

Borçlu, takip tarihinden sonra, ancak icra emrinin tebliğinden önce, alacaklı ile anlaşarak veya anlaşmadan ilâm konusu borcunu ve ilâm vekâlet ücreti ile yargılama giderlerini (örneğin alacaklının banka hesabına) ödemiş ve alacaklı yukarıdaki şekilde takip dosyasına bildirim yapmamışsa, İİK m. 33, 1 uyarınca, icra emrinin tebliğinden itibaren yedi gün içinde dilekçe ile icra mahkemesine başvurarak, itfa (ödeme) itirazında bulunmalı²⁰ ve itirazını

¹⁷ 12. HD 17.10.1994, 12078/12406 (Uyar, Talih: Gerekçeli-Notlu-İçtihatlı İcra ve İflâs Kanunu, C. 1 Ankara 1996, s. 541); 12. HD 22.03.2007, 2447/5429 (KBİBB).

¹⁸ Kuru, Baki: İcra ve İflâs Hukuku, C. 3, İstanbul 1993, s. 2294; Oskay, Mustafa/Koçak, Coşkun/Deynekli, Adnan/Doğan, Ayhan: İİK Şerhi, C. 1, 2, 3, 4, 5, Ankara 2007, s. 556-557.

¹⁹ 12. HD 15.10.1981, 5901/7506 (Uyar s. 556-557).

²⁰ 12. HD 09.05.2006, 7086/10302 (Oskay/Koçak/Deynekli/Doğan s. 585).

kanunda sayılan belgelerle (ve doktrin²¹ ile Yargıtaya²² göre bunlara ilâveten imzası alacaklı tarafından ikrar edilmiş belge ile) ispatlamalıdır. Bu hâlde icra mahkemesi, itiraz tarihine kadar yapılan ödemeler yönünden, itiraz tarihi itibarıyla ödenen miktarla sınırlı olarak icranın geri bırakılmasına karar vermemelidir. Yargıtayın da belirttiği gibi, "28/11/1956 tarih, 15/15 sayılı İBK ve YHGK.nun 17/03/1954 tarih ve 3/40-49 sayılı kararları gereğince her dava açıldığı tarihteki koşullara ve hukuki duruma göre hükme bağlanır ilkesinden hareketle, itiraz tarihinden sonraki döneme ilişkin ödeme veya başka nedenlerle borcun sona erdiğine yönelik itirazların bu aşamada dinlenme olanağı yoktur. Kaldı ki, İİK.nun 33/2.maddesi gereğince, icra emrinin tebliğinden sonraki döneme ait ödemeler her zaman ileri sürülebilir"²³. Dolayısıyla bu durumda icra emrinin tümüyle iptaline hükmedilemez.

Borçlunun takip konusu alacak ile ilgili bir ödemesi olmadığı gibi tevdi de söz konusu olmadığı takdirde, alacaklının temerrüde düştüğünden söz edilemeyeceğinden, icra takibinin başlatılmasına borçlu sebebiyet vermiş olmakta ve icra harç ve masrafları ile icra vekâlet ücretinden sorumlu tutulmaktadır²⁴. Hâlbuki ilâmlı icra takibinde alacaklının, ilâmlı takibe başlamadan önce, borçlunun ilâmda hükmedilen asıl alacak ve fer'ilerini ödemesine imkân tanınması bakımından, borçludan ön talepte bulunmasının zorunlu tutulması, yukarıdaki sakıncaları önleyecek ve borcunu ödemek isteyen iyiniyetli borçlunun korunmasını sağlayacaktır.

II- İlâmlı İcra Takibi Başlatılmadan Alacaklının Borçluya Meşruhatlı Ödeme Ön Talebinde Bulunmasının Zorunlu Tutulması

Yukarıda açıklanan sebeplerle, ilâmlı icra yoluyla takiplere başlanmadan önce, borçlunun ilâmda yazılı adresine veya varsa avukatına iadeli taahhütlü posta yoluyla meşruhatlı ödeme ön talebinde bulunulması zorunlu olmalıdır. Borçluya gönderilecek meşruhatlı ödeme ön talebinde (bildirimde), ön talebin hangi alacak için yapıldığı ve miktarı açıkça belirtilmeli, ön talep ilâma uygun olmalı, ilâm konusu borç açıkça gösterilmeli, borç ön talepte belirtilen zamanda, gösterilen banka hesap numarasına ödenmediği takdirde borçlu hakkında ilâmlı icra takibi yapılacağı ön talebe yazılmalıdır. Bu ödeme ön talebinde, şu bilgiler yer almalıdır:

1. İlâm alacaklısının, varsa kanûnî temsilcisinin veya vekilinin adı soyadı, varsa Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası veya vergi kimlik numarası ve adresi,

²¹ Kuru-İcra 3 s. 2284.

²² 12. HD 19.10.2001, 15216/16793 (Oskay/Koçak/Deyneklî/Doğan s. 612).

²³ 12. HD 20.06.2012, 15213/21580 (KBİBB).

²⁴ 12. HD 15.02.2005, 1431/2711 (KBİBB).

2. İlâmda hükmedilen alacağın Türk parasıyla tutarı ve işlemiş faizin miktarı, alacak yabancı para ise alacağın hangi tarihteki kur üzerinden talep edildiği ve faizi,

3. İlâmın sureti,

4. Bu ödeme ön talebi için harcanan posta gideri,

5. Ödemenin yapılması istenen banka adı ile alacaklıya veya vekiline ait hesap numarası,

6. Tebliğ tarihinden itibaren yedi iş günü içinde, ilâmda belirlenen tutar ile ödemeye davet yazısı için harcanan posta giderinin ödenmesi gerektiği,

7. Yedi iş günü içinde ödeme ön talebi gereği ödenmesi gereken tutarın ödenmemesi hâlinde ilâmlı icra yoluna başvurulacağı,

Ödeme ön talebinin tebliğ edilememesi veya bu ön talebe rağmen yedi iş günü içinde ödeme yapılmaması hâlinde ilâmlı icra takibine başlanabilmelidir.

İlâmlı icra takibine başlanmadan önce borçluya gönderilecek ödeme ön talebi, ilâmlı icra takibinin geçerliliği için zorunlu tutularak bir *takip şartı* sayılmalıdır. Bu sebeple alacaklı, ilâmlı icra takibine başlamadan önce ödeme ön talebinde bulunulmasına ilişkin kanunda sayılı koşulları tam olarak yerine getirmelidir. Aksi hâlde borçlu, şikâyet yoluyla (İİK m. 16) icra mahkemesinden icra takibinin iptalini talep edebilir.

Ödeme ön talebi, borçlunun veya dâvada avukatla temsil edilmişse avukatının ilâmda yazılı olan adresine tebliğ edilmeli, tebligatın bilâ tebliğ dönmesi hâlinde, takip şartı yerine getirilmiş sayılmalıdır. İlâmlı icra takiplerinin sürüncemede kalmaması için, ödeme ön talebinin de tıpkı diğer icra tebliğleri gibi serî bir şekilde yapılabilmesi, böylece alacaklının etkin, verimli ve hızlı bir şekilde alacağına kavuşması sağlanmalıdır²⁵. Bu koşullara uyulmadan yapılan bir ödeme ön talebi geçerli kabul edilemeyeceğinden, borçlunun ilâmlı icra takibinde masraflardan sorumlu tutulmaması gerekir.

III- Ödeme Ön Talebinde Bulunma Zorunluluğu ile Borcun İcra Dairesi Dışında Tahsili ve Alacaklı ile Borçlu Arasında Uzlaşma Sağlanması İmkânının Tanınması

Ödeme ön talebinde bulunma zorunluluğunun diğer bir faydası, alacaklı ile borçlu arasında uzlaşma (sulh) sağlanmasına imkân tanınması sayesinde, alacağın icra dairesi dışında tahsil kabiliyetini güçlendirmek ve alacaklının alacağına kavuşma süresini kısaltmaktır. Bu usûl, alacakların icra dairesi dışında tahsilini kolaylaştıracağından, icra dairelerinin iş yükünü de azaltacak ve sonuçta icra teşkilâtındaki iş kalitesinin artırılmasına katkıda bulunacaktır. Esasında 213 sayılı Vergi Usûl Kanunu'nun ek 1-12. maddeleri arasında düzenlenen uzlaşmada da aynı amaçlar güdülmüş olup, uzlaşma saye-

²⁵ Hanağası s. 1434; Özbek-Değerlendirme s. 481.

sinde idâre ile mükellef arasındaki vergi uyumsuzluklarının yargıya intikal etmeden, kolay ve hızlı bir şekilde çözülmesi ve vergi alacağının hazineye giriş süresinin kısaltılması istenmiştir²⁶.

Türk hukukunda ilâmlı icrada alacaklının takip talebinde bulunmasından önce, borcun ödenmesine dair borçludan ön talepte bulunması zorunluluğunun kabulüyle, icra dairelerinin çağdaş eğilime uygun olarak alacaklı ile borçlu arasında uzlaşma (sulh) sağlama işlevi de gelişecektir. Böylece icra teşkilâtı, halen içine düştüğü “alacak tahsil merkezi olma” şeklindeki kısır yapılanmadan sıyrılabilir. Cebrî icra teşkilâtı, sâdece alacak tahsiliyle uğraşan bir sisteme indirgenmemeli, bunun ötesinde sosyal barışa katkıda bulunacak biçimde, alacakların dostane yollarla, takip dışında müzakere edilerek tahsilini hedeflemelidir. Bu bağlamda yeni hazırlanmakta olan İcra ve İflâs Kanunu Taslağında, Türk icra kültürü yönünden köklü bir değişiklik yapılması ve borç tahsilinde “tazyikten” önce “uzlaşmaya” dayalı çözümleri destekleyen bir icra teşkilâtına yer verilmesi, gerekirse bu hususta belli ölçüde icra ve iflâs teşkilâtında özerkleşmeye gidilmesi ihtiyacı göze çarpmaktadır.

Esâsında kanun koyucu da, mevzuattaki farklı hükümlerle, ilâmda hükmedilen borcun ilâmlı icra takibine koyulmadan önce (icra dairesi dışında) ifa edilmesini amaçladığını göstermiştir. Öreğin 492 Sayılı Harçlar Kanuna ekli (I) Sayılı Tarifinin, “İcra ve iflas harçları” başlıklı (B) bölümünün 1-3 maddesinde, değeri belli olan ilâmlı icra takiplerinde tahsil harcının, ancak icra emrinin tebliğinden sonraki işlemler nedeniyle alınacağı öngörülmüştür. Bu sebeple icra emri tebliğinden önce yatırılan paradan tahsil harcı alınmaz²⁷.

Benzer şekilde Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin 11, 5. maddesi uyarınca borçlunun icra emrinde verilen ödeme süresi içerisinde borcunu öde-

²⁶ Karakoç, Yusuf: Genel Vergi Hukuku, Ankara 2011, s. 693; Öncel, Mual-la/Kumrulu, Ahmet/Çağan, Nami: Vergi Hukuku, Ankara 2000, s. 173.

²⁷ “İcra takiplerinde takip çıkışı üzerinden 492 sayılı Harçlar Kanunu'na ekli (1) sayılı tarifinin B/1- 3. fıkrasında belirtilen ve takip safhalarına göre tahsil harcı alınır ancak bu tahsil harcının doğabilmesi için takibin o safhasının yerine getirilmesi gerekir. Ödeme veya icra emrinin tebliği, haciz işleminin yapılması veya satış işleminin kesinleşmesi gibi ödeme emri veya icra emrinin tebliğe çıkarılması fakat tebliğ edilmesinden önce yapılan ödemelerden ve icra takibinden vazgeçme halinde tahsil harcı almak mümkün değildir. (Hİ GM 20.02.1989 T. 06.12.20118385 sayılı genelgesi) 492 sayılı Harçlar Kanunu'nda harç alacağının doğması için ödeme veya icra emrinin tebliği gereklidir. -Ödeme emri veya icra emrinin tebliğinden önce yapılan ödemelerden tahsil harcı alınmaz 492 Sayılı harçlar kanuna ekli I sayılı tarifinin icra iflas harçları B bölümünün 1-3 maddesindeki tahsil harcının ancak ödeme emri veya icra emri tebliğinden sonraki işlemler nedeniyle alınacağı öngörülmüştür. (12. HD 10.03.2003 T 1505 - 4760 Sayılı ilanı)” (12. HD 06.12.2011, 9508/26895: KBİBB).

mesi hâlinde, icra vekâlet (avukatlık) ücretinde indirim yapılır ve tarifeye göre belirlenecek ücretin dörtte üçü borçludan tahsil edilir. Bu hüküm de alacağın gecikmeden ödenmesini teşvik etmektedir.

Mukayeseli cebrî icra hukukunda da icra kültürü, borç tahsili (*debt collection*) ve arabuluculuk (*mediation*) yönünde gelişmiştir. Buna paralel olarak Türk cebrî icra hukukunda da, cebrî icranın temelindeki politika değiştirilmelidir. Geleneksel cebrî icra sistemi, borçlunun borcunu ödemesini sağlamak bakımından bir yöntem olarak görülmekte ve icra daireleri, bu doğrultuda faaliyet göstererek alacak tahsil kurumları şeklinde çalışmaktadırlar. Hâlbuki çağdaş cebrî icra sistemlerinde icra daireleri, icra takibi sürecinde alacaklı ile borçlu arasında bir denge kurmak sùretiyle, takibin tarafları arasında dostane uyuşmazlık çözümünün sağlanmasından da sorumludurlar²⁸. Bu bağlamda icra dairesi, tarafların dostane bir uyuşmazlık çözümünü (örneğin bir taksitle ödeme plânını) müzakere etmesi için onlara rehberlik edebilir. Bu sayede icra daireleri, borçluların sosyal olarak dışlanmasını ve iflâs taleplerinin artmasını önlemektedir²⁹.

Mukayeseli cebrî icra hukukundaki genel eğilim, çağdaş cebrî icra sistemlerinin sâdece alacak tahsiliyle uğraşmayarak, cebrî icrayı daha geniş bir bakış açısıyla ele almasıdır. Avusturya ve Almanya'da yapılan adalet reformlarıyla icra memurlarına, tarafları borcun taksitle ödenmesi konusunda anlaşmaları için teşvik etme yetkisi tanınmıştır³⁰. Fransa'da maaş ve ücret haczinde (CT a. 145-1) kendiliğinden uzlaşma (sulh) teşebbüsünde bulunmakta, alacaklı "*Tribunal d'instance*" hâkimine bir dilekçe ile başvurmakta ve hâkim borçluyu uzlaşmaya (sulhe) davet etmektedir. Uzlaşma (sulh) teşebbüsü başarısız kalırsa, hâkim hacze karar vermektedir³¹. Maaş ve ücret haczinde, icra takibinde karşılaşılan sorunları çözmekle genel olarak görevli

²⁸ Verbeke, Alain: Execution Officers as a Balance Wheel in Insolvency Cases (Tilburg Foreign Law Review 2001/1, Vol. 9, s. 7-18), s. 10. Ayrıca bkz. Berkin, Necmeddin M.: Tatbikatçılara İcra Hukuku Rehberi, İstanbul (Tarihsiz), s. 13; Çiftçi s. 14 vd.; Özbek-İlâmlı İcranın Etkinliği s. 186 vd.; Pekcanitez/ Atalay/ Sungurtekin Özkan/Özekes 62-66; Umar-Genel Teori s. 41.

²⁹ Hess, Burkhard: Comparative Analysis of the National Reports (Enforcement Agency Practice in Europe, The British Institute of International and Comparative Law 2005, s. 25-46), s. 42; Hess, Burkhard: Different Enforcement Structures (Comparative Studies of Civil Enforcement and Provisional Measures, Tübingen 2011, s. 49-67), s. 63.

³⁰ Almanya için bkz. ZPO § 806 b; 900, 3; Avusturya için bkz. EO § 25-25d, 45a (1 Ocak 2004 tarihi itibarıyla değiştirilmiş).

³¹ Niboyet, Marie-Laure/Lacassagne, Sabine: National Reports-France (Enforcement Agency Practice in Europe, The British Institute of International and Comparative Law 2005, s. 155-167), s. 160.

tek hâkim olan “*Tribunal de Grande Instance*” başkanı icra hâkimi (JEX) değil, “*Tribunal d’instance*” başkanı olan hâkim yetkilidir³² (CT a. 145-5). İcra takibi sürecinde uzlaşma (sulh), İspanya ve Hollanda’da da sıklıkla başvurulan bir yoldur. Merkezî icra teşkilatına sahip sistemlerde, icra organı borçlunun mâli durumu hakkında geniş bilgi toplayabildiğinden, uzlaşma kolaylaşmaktadır³³. Bununla birlikte çağdaş cebrî icra sistemleri, cebrî icrayı sırf alacak tahsiline indirgeyen anlayıştan uzaklaşmakta ve daha kapsamlı bir süreç olarak görmektedir.

Cebrî icra, basit bir alacak tahsil süreci olmamalıdır. İcra organları, alacaklı ile borçlu arasında uzlaşma yapılmasını teşvik ederek, alacağın dostane yollarla, icra takibi yapmaya gerek kalmadan (icra dairesi dışında) tahsilini kolaylaştırmalı, bu hususta kanunen yetkili olmalı ve gayret göstermelidirler. İcra teşkilâtı bakımından, uzlaşma (sulh) teşebbüsünün, borçlunun yerleşim yerindeki icra dairesi tarafından gerçekleştirilerek, tarafların hemen uzlaşma müzakerelerine başlatılması durumunda, uzlaşma sağlamada daha başarılı olduğu görülmektedir. Üçüncü kişilerdeki alacak haczinde (*garnishment*) ise durum değişmekte, hacizden sonra yapılan bir duruşmada uzlaşma teşebbüsünde bulunulması daha başarılı olmaktadır³⁴. Ancak bütün yargı sistemlerinde üçüncü kişilerdeki alacak haczinde böyle bir duruşma yapma imkânı yoktur³⁵.

B) İlâmlı İcrada Ödeme Ön Talebinde Bulunulması İhtiyacına İlişkin Doktrin Görüşü

İlâmlı icra takibinde alacaklının icra dairesinden takip talebinde bulunmadan önce borçludan borcun ödenmesi için ön talepte bulunması konusu, doktrinde yeteri kadar tartışılmamıştır. Müelliflerin son zamanlara kadar dikkatini çekmeyen bu meseleye, yeni yayınlarda temas edildiği müşahede edilmektedir. Örneğin doktrinde, genel haciz yoluyla ilâmsız takipler baki-

³² Niboyet/Lacassagne s. 156, dn. 6.

³³ Almanya’da sâdece icra memuru (*Gerichtsvollzieher*, GVZ), alacaklının ön onayını almak koşuluyla, taraflar arasında bir dostane çözümün müzakere edilmesinde yetkili olup, üçüncü kişilerdeki alacak haczinde adli hizmet uzmanının (*Rechtspfleger*) uzlaşmayı teşvik yetkisi yoktur.

³⁴ Hess-Comparative Analysis s. 43; Hess-Different Enforcement Structures s. 63.

³⁵ Almanya’da üçüncü kişilerdeki alacak haczi resmî bir uzlaşma girişiminde bulunulmadan yapılmaktadır. Ancak üçüncü kişideki alacak haczini yapan ve mahkeme kalem personeli olan adli hizmet uzmanı (*Rechtspfleger*), borçlunun talebi üzerine, temel ihtiyaçlarını (geçimini) karşılayacak ölçüde, haczedilen banka mevduatındaki paranın belli bir miktarı üzerinde haczin (kısmen) kaldırılmasına karar verebilmektedir. Bu karar daima, alacaklının da dinlendiği yazılı bir usûlde (dosya üzerinden) verilmektedir (ZPO § 850 h). Bu usûlde adli hizmet uzmanının (*Rechtspfleger*), alacaklı ve borçluya uzlaşma (sulh) teklif etmesi mümkündür.

mından borçludan borcun ödenmesi için ön talepte bulunulması zorunluluğuna değinilmiş ve şu görüş ileri sürülmüştür:

“...2012 tarihli Yargı Hizmetlerinin Etkinleştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Basın Yayın Yoluyla İşlenen Suçlara İlişkin Dava ve Cezaların Ertelenmesi Hakkında Kanun Tasarısında öngörülen fakat daha sonra vazgeçilen haciz yoluyla ilamsız takiplere başlanmadan önce, alacaklının, borçlunun bilinen en son adresine iadeli taahhütlü posta yoluyla meşruhatlı ödemeye davet yazısı göndermesine dair zorunluluk, her hangi bir üst sınır olmaksızın mutlaka getirilmelidir. Ayrıca bu zorunluluk icra takibinin yanı sıra alacak davası açılması bakımından da söz konusu olmalıdır.”³⁶

Bu konunun doktrinde derinlemesine tartışılması, hazırlanmakta olan yeni İcra ve İflâs Kanunu taslağına ışık tutacaktır. Nitekim doktrinde bu sorunu teşhis eden bir görüş, çözüm olarak şu önerileri dile getirmektedir:

“...ilamların kesinleşmeden takibe konulmasıyla ilgili bir problem olarak alacaklının borçlunun ödeme isteğine rağmen bundan imtina ederek takip açmasını ve bunun sonucunda vekâlet ücret ve takip masrafları elde etmeye yönelik iyi niyetli olmayan davranışlarda bulunması söz konusu olmaktadır. Bu sorun karşısında doktrinde hükümlerin kesinleşmeden icra edilmemesinin çözüm olacağı ileri sürülmek suretiyle icranın iadesine ilişkin problemler de dâhil birçok sorunun giderilmesinin mümkün olacağı ifade edilmiştir. Ancak söz konusu çözüm önerisine karşılık bu problemin hükmün kesinleşmesiyle ilgili olmadığı ve bir kısım alacaklılar tarafından kanundaki boşluk sebebiyle sâdece takipten kaynaklanan vekâlet ücreti ve bazı masrafları elde edebilmek için bu usulî imkânı kötüye kullanmaya ve bu kötü niyeti devam ettirip hüküm kesinleşse dahi aynı problemlerin ortaya çıkarılabileceğinde kullanılabileceği şeklinde eleştirilerin yöneltilmesi mümkündür. Ayrıca bu çözüm teklifi kabul edilirse hukukumuzdaki ihtiyati tedbirler ve ihtiyati hacizlerle ilgili tedbirler tartışma konusu yapılır. Çünkü nihai hükmü icraya cevaz vermeyen bir hukuki düzenleme, ihtiyati haciz kararıyla elde edilen hükmün de icrasına cevaz vermemelidir. Ayrıca hukukumuzdaki uzun süren yargılamalar düşünüldüğünde, alacağını uzayan sürelerde tahsil edemeyen alacaklı, böyle bir düzenleme ile alacağını daha uzun bir sürede elde edebilecektir. Ayrıca istinaf mahkemelerinin devreye girmesiyle kesinleşme süresi temyiz mahkemesinin incelenmesinin sonuna kadar erteleneceğinden bu düzenleme daha da aleyhe olacaktır. Kanaatimizce söz konusu çözüm önerisini bir kenara bırakarak bu konuda ortaya çıkan sıkıntının aşılması amacıyla nihai hükmün verilmesinden sonra ödemek için çok kısa bir süre tayin edilebilece-

³⁶ Göksu, Mustafa: Tarafların Sulhe Teşvik Edilmesinde Etkili Bir Örnek: İngiliz Hukuk Yargılamasında Resmî Sulh Önerileri (TBBB 2014/115, s. 277-314), s. 310,

ğini belirtebiliriz. Bu problemi çözmek için icra takibinde yeni getirilen düzenlemeye göre, taraflara ait banka hesap numaralarının bildirilmesinin sağlanması ve hatta yargılama esnasında bu problemleri nazara alarak ödeme süresiyle birlikte ödenecek hesabın da hükümde zikredilmesi yerinde olacaktır.³⁷

Doktrinde haklı olarak işaret edildiği üzere, ilâmlı icra takibinde borçlunun ilâmda hükmedilen borcu ödeme isteğine rağmen alacaklının bunu kabulden imtina ederek takip yapması ve bunun sonucunda borçlunun asıl alacağa ilâve olarak vekâlet (avukatlık) ücreti ve takip masraflarından da sorumlu olması sorununun temelinde, para ve teminat verilmesiyle menkul teslimine ilişkin ilâmların kesinleşmeden takibe konulabilmesi yatmaktadır.³⁸ Bu sebeple, hazırlanmakta olan yeni İcra ve İflâs Kanunu taslağında, olağan kanun yoluna başvurunun erteleyici etkisi, hem şekli kesinliği erteleme hem de icrayı erteleme etkisi yönünden tanınmalı ve sâdece kişiler hukuku, aile hukuku ve taşınmaz mal ile ilgili aynı haklara ilişkin hükümler değil (HMK m. 350, 2; 367, 2), kural olarak tüm ilk derece mahkemesi ilâmları şeklen kesinleşmeden ilâmlı icraya koyulamamalıdır. Olması gereken hukuk (*de lege feranda*) bakımından ilâm hakkında olağan kanun yoluna başvurulması, o ilâmın takip konusu yapılmasını engellemelidir. Ancak yukarıda yer verilen doktrindeki görüş, mevcut sorunun hükmün kesinleşmesiyle ilgili olmadığını ve bâzı alacaklıların kanundaki boşluk sebebiyle, sâdece takipten kaynaklanan vekâlet ücreti ve bazı masrafları elde edebilmek için kendilerine tanınan bu usûlî imkânı kötüye kullandığını ve hüküm kesinleşse dahi aynı sorunların ortaya çıkabileceğini ileri sürerek, ilâmların kesinleştikten sonra icra edilmesi önerisini eleştirmektedir.

Bu eleştiriye katılma imkânı yoktur. Zîrâ ilâmların derhâl icra edilebildiği bir icra hukuku sisteminde, ilâmlı icra takibinde alacaklının icra dairesinden takip talebinde bulunmadan önce borçludan borcun ödenmesi için ön talepte bulunması zorunluluğunun kabulü dahi, yukarıda dile getirilen sorunu aslında tam olarak çözmeyecektir. Gerçekten, kanun yoluna başvuran bir borçlunun, alacaklının borcun ödenmesi için yaptığı ön talebe olumlu yanıt vermemesi (ön talebi reddetmesi) gayet doğaldır ve hattâ kaçınılmazdır. Dâvayı kısmen veya tamamen kaybeden ve kanun yoluna başvuran ilâm borçlusu (dâvalı), aleyhindeki hükmün hatalı olduğu düşüncesindedir ve kanun yoluna başvurmak sûretiyle hükümdeki hukukî hatanın düzeltilmesi beklentisi içindedir. Dâvayı kazanan ilâm alacaklısının (dâvacının) lehindeki hüküm her ne kadar ilâm alacaklısının (dâvacının) haklılığını gösterse de, bu

³⁷ Karşı-İcra İflas s. 400.

³⁸ Uyar, Talih/Uyar, Alper/Uyar, Cüneyt: İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, C. 1, 2, Ankara 2014, s. 584, 697.

haklılık durumu henüz kesin olmayıp, yüksek bir ihtimal dâhilindedir. Hükümün hatalı olma ve kanun yolu (istinaf ve temyiz) incelemesi sonunda kaldırılması veya bozulması ve dâvanın esası hakkında birincisinden farklı yeni bir kararın ortaya çıkması ihtimali hâlâ vardır³⁹.

Nitekim erteleyici etkinin de amacı, hükmün kanun yolu incelenmesi sonunda iptali hâlinde, sonuçlarının doğmasının engellenmesidir. Çünkü kanun yoluna başvurulması, hükmün doğruluğu hakkında bir belirsizliği de beraberinde getirir. Kanun yolunun aslı işlevi, iptali istenen hükmün doğru olduğu varsayımını ortadan kaldırmaktır. Dolayısıyla erteleyici etkinin amacı, ilk derece mahkemesinin yeni bir hüküm vermesi için hatalı bulunan hükmün iptal edilmesi hâlinde, sonuç doğurmasının (icrasının) engellenmesidir. Böylece erteleyici etki, hükmün doğru olduğunun henüz kesinleşmediği bir dönemde icra edilerek sonradan iptali hâlinde, icranın yapılmış olmasının doğuracağı sakıncaları (telafisi güç veya imkânsız sonuçların doğmasını) önlemekte ve bu yönüyle bir teminat işlevi görmektedir⁴⁰. O hâlde ilâmın icrası için, “*hükümün hatalı olma ihtimalinin bulunmadığını*” gösteren olağan kanun yollarının tüketilmesi beklenmeli ve bu süreçte ilâm borçlusu ilâmı icra etmeye zorlanmamalıdır.

³⁹ **Konuralp**, Halûk: Bölge Adliye Mahkemelerinde Uygulanacak Usul (Hukuk Davaları Açısından) (İstinaf Mahkemeleri, Uluslararası Toplantı, 7-8 Mart 2003, Türkiye Barolar Birliği 2003, s. 247-265), s. 254.

⁴⁰ **Akkaya**, Tolga: Medenî Usûl Hukukunda İstinaf, Ankara 2009, s. 57-58; **Akil**, Cenk: İstinaf Kavramı, Ankara 2010, s. 40; **Bloch**, Maxence: France (Methods of Execution of Orders and Judgments in Europe, Chichester 1996, s. 85-107), s. 91; **Gilles**, Peter: Die Berufung in Zivilsachen und die zivilgerichtliche Instanzenordnung (Humane Justiz, Die deutschen Landesberichte zum ersten internationalen Kongreß für Zivilprozeßrecht in Gent, Limburg 1977, s. 147-171), s. 157-158; **Gilles**, Peter: 2002 Medeni Usûl Hukuku Reformu Sonrası Hiperaktif Bir Medeni Yargının Problem Sahası Olarak Alman Kanun Yolu Sistemi (Çev. Evrim Erişir) (Medenî Usûl ve İcra-İflâs Hukukçuları Toplantısı VI, Medenî Usûl Hukukunda Kanun Yolları ve Arabuluculuk Kanun Tasarısı, İzmir, 19-20 Ekim 2007, Ankara 2008, s. 19-51), s. 33; **Namlı**-Çelişmeli Yargılama İlkesi s. 214; **Namlı**, Mert: Türk ve Fransız Medenî Usûl Hukuku’nda Yargılamanın Yenilenmesi, İstanbul 2014, s. 62-65; **Özbek**-İlâmli İcranın Etkinliği s. 757-763; **Sungurtekin**, Meral: Karar Düzeltmenin Kanun Yolu Niteliği ve Karar Düzeltme Dilekçesinde Sebep Gösterme Zorunluluğu Bulunup Bulunmadığı Meselesi (YD 1990/4, s. 471-489), s. 476; **Sungurtekin Özkan** s. 348; **Tuncer Kazancı**, İdil: Yargı Kararları ve 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu Çerçevesinde İhtiyati Tedbirlere İlişkin Bazı Sorunlar (MİHDER 2012/3, s. 75-126), s. 89-92; **Yıldırım**, M. Kâmil: İstinaf (Ankara Barosu Hukuk Kurultayı, C. 3, Ankara 2000, s. 175-191), s. 183.

Kanun yoluna başvuran borçlu, alacaklının borcun ödenmesi için yaptığı ön talebi kaçınılmaz olarak reddedecek, alacaklı da, ilâmların derhal icra edilebilirliğinden istifade ederek (kanun yoluna başvuru ilâmın icrasını ertelemediği için), borçluya karşı ilâmlı icra takibine girişecektir. Sonuçta borçlu, hak arama hürriyetini kullanmasının doğal bir sonucu olan kanun yoluna başvurmuş olması sebebiyle hükmün kesinleşmesine kadar bekleyeceğinden, borcun ödenmesini konu alan alacaklının ön talebini reddedecek ve ilâmlı icra takibine maruz kalarak, kanun yoluna başvurduğu (hak arama hürriyetini kullandığı) için âdetâ icra harç ve giderlerini ödemekle cezalandırılacaktır. Bunun sonucunda da kanun yoluna başvuran borçlu, zarurî olarak ilâmlı icra takibine karşı icranın geri bırakılması (İİK m. 36) yoluna gidecek, nihâyetinde ilâmlı icra takibinden doğan masraflar ve vekâlet ücretini ödemekle gene sorumlu tutulacak ve alacaklının, borcun ödenmesi için yaptığı ön talep faydasız şekli bir aşamadan ibaret kalacaktır. Alacaklının, borcun ödenmesi için ilâmlı icra takibinden önce borçludan ön talepte bulunması zorunluluğu, ilâmların kesinleştikten sonra icra edilebildiği bir sistemle daha uyumlu olacak ve beklenen amaca hizmet edebilecektir.

Doktrinde savunulan yukarıdaki görüş, ilâmların kesinleştikten sonra icra edilebildiği icra hukuku sisteminde, ihtiyatî tedbirler ve ihtiyatî hacizlerle ilgili tedbirlerin tartışma konusu yapılacağını savunmakta; hükmün icrasına izin vermeyen bir hukukî düzenlemenin, ihtiyatî haciz kararıyla elde edilen hükmün de icrasına izin vermemesi gerektiğini belirtmektedir. Bu eleştiri de desteklenebilir değildir. Önerilen icra sistemi, ilâmların kesinleştikten sonra icra edilmesini esas almakta olup, bu sistem ihtiyatî haciz kararlarının icrasıyla ilgili olmadığı gibi ihtiyatî haciz kararlarının icrasına mâni de değildir.

Nihayet, hukukumuzdaki uzun süren yargılamaların, alacağını uzayan sürelerde tahsil edemeyen alacaklının alacağına daha uzun bir sürede kavuşmasına yol açacağı gerekçesiyle bu öneriye karşı çıkmakta da gerçekçi değildir. Zaten tatbikatta, kanun yoluna başvuru kararıyla hemen her dâvada Yargıtaydan icranın geri bırakılması kararı kolaylıkla alınabilmektedir. Mevcut tatbikatta ilâmlar, *de facto* olarak kesinleştikten sonra icra edilmekte; üstelik kanun yolu incelemesinin sonuna kadar ilâmın icrasının ertelenmesi için farklı merciler (icra dairesi, icra mahkemesi, Yargıtay özel dairesi) arasında dağıtılmış olan çok gereksiz ve uzun bir hukukî süreç izlenmektedir⁴¹. Ayrıca, kesinleşmeden icra edilmeyecek ilâmların sayısı hiç de az olmayıp, kanun ve Yargıtay içtihatlarıyla çoğalan bu tür ilâmlar yüzünden,

⁴¹ Bu karışık süreç için bkz. Kuru-İcra 3 s. 2191-2206; Kuru-El Kitabı s. 913 vd.; Kuru, Baki/Arslan, Ramazan/Yılmaz, Ejder: İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı, Ankara 2013, s. 394-396; Muşul s. 945-948; Özbek-İlâmlı İcranın Etkinliği s. 740-743; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özekes s. 464-466.

âdetâ *istisnalar kuralı* geçmiş durumdadır⁴². Alacaklının alacağına hükmün kesinleşmesinden sonra kavuşmasının olağan uygulama hâlini aldığı mevcut ilâmlı icra sistemimiz karşısında, önerilen modeli eleştirmek desteklenebilir değildir. Ayrıca ilâmların kesinleştikten sonra icra edilmesi önerisi, geçici icra edilebilirlik sistemiyle⁴³, kendi içinde bu eleştirilere cevap verebilecek mekanizmayı barındırmaktadır. Bu sebeple, söz konusu çözüm önerisini bir kenara bırakmak yerine işleyerek geliştirmek daha uygundur. Mevcut sıkıntının aşılması amacıyla, nihaî hükmün verilmesinden sonra ilâmda hükmedilen borcun ödenmesi için borçluya çok kısa bir süre tayin edilmesi, taraflara ait banka hesap numaralarının bildirilmesinin sağlanması veya yargılama esnasında bu sorunları nazara alarak ödeme süresiyle birlikte ödenecek hesabın da hükümde zikredilmesi şeklinde geliştirilen öneriler makul karşılanabilirse de, soruna kesin bir çözüm bulmakta yetersiz kalacaktır.

Yukarıda tespit edilen soruna kesin çözüm bulunabilmesi için, ilk derece hukuk mahkemeleri tarafından verilen, konusu para alacağı veya taşınır teslimine ilişkin olan hükümler, ilâmın verildiği andan itibaren derhal icra edilebilir olmamalı; bu hükümlere karşı olağan kanun (istinaf ve temyiz) yoluna başvurma, tam anlamıyla erteleyici etki doğurmalı ve ilâmın icrasını kendiliğinden durdurmalıdır⁴⁴. Bu hususun önemine doktrinde şu şekilde temas edilmiştir:

“Davayı kazanan davacının, üst mahkemece sonradan kaldırılabilir veya bozulabilecek bir ilâma dayanarak icra takibi yapmasına izin verilmesi, davalının zarar görmesine yol açabileceği gibi, davacıyı da davalının uğrayabileceği bu zararları tazmin riski altına sokacaktır. Üstelik kesinleşmemiş bir hükmün icra edilmesi, hükmün üst mahkemece kaldırılması veya bozulması neticesinde, boşuna masraf yapılmasına ve alınan ikinci hükmün tekrar ilâmlı icra yoluyla icra edilmesine sebep olacağından, gereksiz birçok işlemin yapılmasına da yol açacaktır. Netice olarak, ilk derece mahkemesinin verdiği hüküm şekli anlamda kesinleşmedikçe ‘emniyetli’ görülmez; zîrâ (sihhati kanun yolu incelemesi sonunda bozulması şeklindeki bir bozucu şarta bağlı olan) bu hükmün, kanun yolu incelemesi sonunda değiştirilmesi veya kaldırılması ihtimali vardır. Bu nedenle şekli anlamda kesinlik (jugement définitif) kazanmayan hükümler ilâmlı icraya koyulamamalıdır.

⁴² Kesinleşmeden icra edilmeyecek ilâmlar için bkz. **Kuru-İcra** 3 s. 2206-2226; **Kuru-El Kitabı** s. 921-927; **Muşul** s. 943-945; **Özbek-İlâmlı İcranın Etkinliği** s. 740-743; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özekes** s. 462-463.

⁴³ İlâmların geçici icra edilebilirliği için bkz. **Özbek-İlâmlı İcranın Etkinliği** s. 661 vd.

⁴⁴ **Özbek-İlâmlı İcranın Etkinliği** s. 748-768; **Özekes**, Muhammet: *Yeni Bir İcra Sistemi Önerisi* (DEÜHFD, Prof. Dr. Bilge Umar’a Armağan, 2009/Özel Sayı, İzmir 2010, s. 921-940), s. 935-936.

Şekli anlamda kesinlik kazanmış bir hüküm, kanun yolu incelemesinden (dereçattan) geçmiş olması sebebiyle daha sağlam, görünürdeki şart ve hatalardan uzak, zayıf ihtimaller dışında kendisine mutlak olarak güvenilir bir kuvvet arzettiğinden, ilâmlı icra yoluyla icra edilmeye lâyıktır"⁴⁵.

Türk hukukunda ilâmların icrasında derhal icra edilebilirlik sisteminin terk edilerek, kanun yoluna başvurunun ilâmın icrasını erteleyici etkisinin kabul edilmesi ve ilk derece mahkemesi ilâmlarının şeklen kesinleştikten sonra ilâmlı icraya koyulabilmesi yönünde doktrinde yapılan ve yukarıda kısmen alıntısı yapılan öneri, menfaatler dengesi bakımından hem alacaklı hem de borçlunun daha lehinedir. Nitekim doktrinde giderek daha fazla taraftar toplayan ve destek bulan bu önerinin, ilâmlı icrada menfaatler dengesini koruduğu bir başka görüşçe şu şekilde belirtilmiştir:

"Önerdiğimiz yeni ilâmlı icra sistemine bağlı olarak, ilâm kesinleşmeden icra edilememeli; eğer kesinleşmeden icra edilmesi söz konusu olacaksa, mahkeme kararında bu husus ayrıca belirtmelidir. Ancak, şu anda geçerli olan sistemde de kesinleşmeden icra edilemeyen kararlar, her halükârda yeni sistemde de muhafaza edilmelidir. Bugün için, eğer karar kanun yoluna açık bir kararsa, bu kararın kesinleşmesine kadar birkaç defa kanun yolu denetiminden geçtiği, hatta birkaç defa bozulduğu, ancak bu arada bozulan hükme rağmen, örneğin haczin hâlâ daha aynen muhafaza edildiği ve bundan dolayı borçlunun zarar gördüğü bilinmektedir. Ayrıca, -en azından hukuk- hatalı olma ihtimali dikkate alınarak kanun yolu açık tutulan bir kararın, kesinleşmeden icraya konulması da kendi içinde bir çelişki barındırmaktadır. Kararın hatalı olma ihtimali var, ancak yine de icra edebilirsiniz demek; bir hüküm kesinleşmeden kişiyi suçlu kabul etmekle -aynı olmasa da- denk bir durum ortaya çıkarmaktadır. Bir ilâmın kesinleşmeden icraya konulması söz konusu olduğundan, bugün icranın durdurulması kararlarının alınması bakımından (m. 36) hem Yargıtay'ın (ya da istinaf halinde üst mahkemenin) hem bu konuda mühlet verilmesi için icra dairelerinin hem de teminatların kabulü kararı için icra mahkemelerinin meşgul edilmesi sonucunu doğurmaktadır. Tüm bunların sonunda hüküm kesin şekilde bozularsa, ayrıca bir de icranın iadesi işlemlerinin yapılması gerekmekte (m. 40), şayet alacaklıdan, ödenen veya verilen şeyi geri alma imkânı kalmazsa, borçlu haksız şekilde ve kalıcı olarak zarar görmektedir. Bugün herhangi bir belgeye dayanmadan ilâmsız takibe imkân tanıyan sistem içinde, ilâm gibi güçlü bir belgeye bağlı alacağa sahip olan kimsenin, ilâm kesinleşmeden icraya başvurması, kendi içinde tutarlı kabul edilebilir. Ancak yeni sistem içinde, bu durumu haklı kalacak bir gerekçe bulunmamaktadır"⁴⁶.

⁴⁵ Özbek-İlâmlı İcranın Etkinliği s. 759.

⁴⁶ Özekes-İcra Sistemi Önerisi s. 935.

C) Ödeme Ön Talebinde Bulunulmasının Borçlunun Temerrüdüne Olan Etkisi

Ön talepte bulunma zorunluluğu şeklindeki takip şartının, Borçlar Hukuku bakımından bâzı sonuçları vardır. Her şeyden önce ilâmlı icrada borçlu, daha önce temerrüde düşürülmemişse dâva dilekçesinin tebliğiyle temerrüde düşmüş olacağından, alacaklının ilâmlı icra takibine başlamadan önce borçluya tebliğ edeceği ödeme ön talebinin, borçlunun temerrüde düşürülmesiyle ilgisi yoktur. İlâm borçlusu, ilâmda hükmedilen alacağı, işlemiş faiziyle birlikte ödemek zorundadır.

İlâmsız icrada ise, borçlu daha önce temerrüde düşürülmemişse veya ihtar yerine geçen durumlar (TBK m. 117, 2) ile ihtara gerek olmayan hâller mevcut değilse, ödeme ön talebinin borçluya tebliği ile borçlu mütemerrit olacak ve ön talepte ödeme için verilen sürenin sona erdiği tarihten itibaren temerrüt faizi ödemek zorunda kalacaktır⁴⁷ (TBK m. 117, 1).

D) Ödeme Ön Talebinde Bulunulmasının Talep Edilen Alacak Hakkındaki Zamanaşımına Etkisi

İlâmlar on yıllık zamanaşımına tâbi olup, ilâmlı takip, son işlem üzerinden on yıl geçmesiyle zamanaşımına uğrar (İİK m. 39). Bâzı ilâmlar ise zamanaşımına uğramazlar⁴⁸.

Takip talebinde bulunulması Borçlar Hukuku bakımından zamanaşımını kesmekte (TBK m. 154/2) ve zamanaşımı alacağın takibine ilişkin her işlemden sonra yeniden işlemeye başlamaktadır (TBK m. 157, 2). Ancak Kanunda (TBK m. 154; TTK m. 750) düzenlenen zamanaşımının kesilme sebepleri arasında, “*ödeme ön talebinde bulunulması*” değil, “*takip talebinde bulunulması*” sayıldığından⁴⁹, takip talebinde bulunmadan önce borçluya, alacaklının ödeme ön talebinin tebliğiyle zamanaşımı kesilmeyecektir. Bu durumda alacağın tâbi olduğu zamanaşımı süresinin dolmasına kısa bir süre kalması hâlinde, alacaklı zamanaşımını kesmek için (ilâmlı veya ilâmsız) icra takibinde bulunmak zorunda kalabilir. Alacaklının böyle bir baskı altında kalmaması için, ödeme ön talebinde bulunması zamanaşımını kesen sebepler arasında sayılmalıdır.

⁴⁷ Eren, Fikret: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Ankara 2012, s. 1093 vd.; Kılıçoğlu, Ahmet M.: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Ankara 2012, s. 678 vd.; Oğuzman, M. Kemal/Öz, M. Turgut: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. 1, İstanbul 2012, s. 396 vd.

⁴⁸ Kuru-İcra 3 s. 2176-2183; Kuru-E1 Kitabı s. 910 vd.; Muşul s. 979-980.

⁴⁹ Eren s. 1291; Gören-Ülkü s. 90; Kuru, Baki: İcra ve İflâs Hukuku, C. 1, İstanbul 1988, s. 219; Kuru/Arslan/Yılmaz s. 135; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özekes s. 180.

Takip talebi, icra harçlarının yatırıldığı tarihte yapılmış sayılacağından, takip talebinin zamanaşımını kesme etkisi de bu tarihte ortaya çıkar ve ödeme emrinin borçluya tebliğ edilmiş olması gerekmez⁵⁰. Ödeme ön talebinde bulunulduğunda icra harcı yatırılması söz konusu olmayacağından ve ön talebin borçluya tebliğiyle, alacaklı alacağını tahsil iradesini açıklamış olacağından, iadeli taahhütlü mektubun borçluya tebliğ tarihinde zamanaşımı kesilmelidir. Ancak bunun için, ön talebin kanûnî gereklere uygun olması gerekir⁵¹.

E) Sosyal Güvenlik Kurumuna Karşı İlâmlı İcra Takibine Başlamadan Önce Ödeme Ön Talebinde Bulunma Zorunluluğu

I- Sosyal Güvenlik Kurumu Kanununda Öngörülen Düzenleme

6552 sayılı Kanunun⁵² 38. maddesiyle, 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanununun⁵³ 36. maddesi başlığı ile birlikte değiştirilmiş ve Sosyal Güvenlik Kurumu Kanununa karşı ilâmlı icra takibi yapmadan önce, Kuruma ödeme ön talebiyle başvuruda bulunma zorunluluğu getirilmiştir. Sosyal Güvenlik Kurumu Kanununun 36. maddesinin ikinci fıkrası hükmü şu şekildedir:

“Kurumun taraf olduğu her türlü davalarda, Kurum aleyhine hükmedilen asıl alacak ile vekalet ücreti ve yargılama giderleri, alacaklı veya vekilinin Kuruma ödemeye dayanak makbuz ve belgelerle birlikte yazılı şekilde yapacağı müracaat üzerine bildireceği banka hesap numarasına, müracaat tarihinden itibaren otuz gün içinde ödenir. Bu süre geçmeden Kurum aleyhine cebri icra yollarına başvurulamaz. Belirtilen sürede ödeme yapılamaması hâlinde, söz konusu alacaklar genel hükümler dairesinde tahsil olunur. Mahkeme kararlarında yer alan miktarların kararın kesinleşmesinden önce ödenmesi hâlinde, söz konusu kararların ilgili mercilerce bozulmasını müteakip ödenen miktarlar, ödeme tarihinden itibaren işleyecek kanuni faizi ile birlikte ilgililerden tahsil edilir”.

Görüldüğü gibi 5502 sayılı Kanunda, yukarıda önerilen, ilâmlı icra takibine başlamadan önce borçluya ödeme ön talebiyle başvurma zorunluluğu, Sosyal Güvenlik Kurumuna karşı yapılan ilâmlı icra takipleri bakımından açıkça kabul edilmiştir. Kurumun taraf olduğu her türlü davalarda, Kurum aleyhine hükmedilen ve ilâmda belirtilen asıl alacak ile vekâlet ücreti ve

⁵⁰ Gören-Ülkü s. 90; Kuru-El Kitabı s. 206; Üstündağ, Saim: İcra Hukukunun Esasları, İstanbul 2004, s. 82-83; Yıldırım, Mehmet Kâmil/Deren-Yıldırım, Nevhis: İcra Hukuku, İstanbul 2012, s. 67-68.

⁵¹ Hanağası s. 1435; Özbek-Değerlendirme s. 483.

⁵² İş Kanunu İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması ile Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına Dair Kanun (RG 11.09.2014, Sa. 29116, Mükerrer).

⁵³ RG 20.05.2006, Sa. 26173.

yargılama giderlerinden müteşekkil fer'ilerin tahsili için Kuruma karşı doğrudan ilâmlı icra takibi yapılması mümkün değildir. Bunun için alacaklı veya vekilinin ilk önce, ödemeye dayanak makbuz ve belgelerle (ilâm sûreti, vekâletname sûreti, serbest meslek makbuzu gibi) birlikte yazılı şekilde Kuruma başvurması gerekir. Kuruma yapılacak bu ön başvuru bir takip şartıdır.

Alacaklı veya vekili, ilâmlı icra takibine başlamadan önce Kuruma yapacağı ödeme ön talebinde, ilâmda hükmedilen asıl alacak ile fer'ilerinin ödenmesini talep etmeli ve ödemenin yapılacağı banka hesap numarasını bildirmelidir. Alacaklı veya vekilinin Kuruma yapacağı ödeme ön talebi tarihinden itibaren otuz gün içinde Kurumun, ilâmda hükmedilen bu alacakları ödemesi gerekmektedir. Otuz günlük ödeme süresi geçmeden Kurum aleyhine ilâmlı icra takibi yapılırsa, bu takip şikâyet yoluyla icra mahkemesince iptal edilecektir. Kurum otuz gün içinde ilâm alacaklısına ödeme yapmazsa, alacaklı Kuruma karşı ilâmlı icra takibi yapacak ve Kurum, ilâmlı icra takibi kapsamında doğacak masraflardan da sorumlu olacaktır.

Kurumun ilâmda hükmedilen alacağı, hükmün kesinleşmesinden önce ödemesi hâlinde, hüküm kanun yolu incelemesi sonunda bozulur ve bozmadan sonra alınan yeni ilâmda, Kurumun hiç veya bozulan ilâmda hükmedilen miktarda alacağı olmadığı anlaşılırsa, alacaklıya ödediği miktar, ödeme tarihinden itibaren işleyecek kânûnî faizi ile birlikte alacaklıdan tahsil edilir.

6552 sayılı Kanununla 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanununun 36. maddesine eklenen bu hüküm, ilâmın bozulması hâlinde icranın iadesini gündeme getireceğinden, tahsilât aşamasında yeni sorunları doğuracak niteliktedir. İlâmların kesinleştikten sonra icra edilmesinin benimsenmesi durumunda, bu sorunların doğması da önlenebilecektir. Ayrıca Sosyal Güvenlik Kurumunun taraf olduğu davalarda verilen ilâmlarda, Kuruma karşı ilâmlı icra takibine başlamadan önce alacaklıların ödeme ön talebiyle Kuruma başvurma zorunluluğunun getirilmesi, diğer borçlularla Kurum arasında eşitsizlik yaratılmasına yol açmış olup, bu imkân diğer borçlulardan esirgenmemelidir. Kuruma karşı ilâmlı icra takibi yapmadan önce ödeme ön talebiyle yazılı olarak başvurma zorunluluğu sayesinde Kurum, ilâmlı icra takibi sebebiyle doğacak vekâlet ücreti ve takip giderlerini ödemekten kurtulacakken, diğer borçlular bu masraflara katlanmak zorunda kalacaktır.

***II- Anayasa Mahkemesinin Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu'nun
36. Maddesinin İkinci Fıkrasının Anayasaya Aykırılığı İddiası
Hakkındaki Kararı***

5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu'nun, 10.9.2014 tarihli ve 6552 sayılı Kanun'un 38. maddesiyle değiştirilen 36. maddesinin ikinci fıkrasının Anayasaya aykırılığı ileri sürülerek itiraz yoluyla iptaline karar ve-

rilmesi istenmiştir. Anayasa Mahkemesinin konuyla ilgili vermiş olduğu red kararının gerekçesi şu şekildedir:

“A- Anlam ve Kapsam

Mahkeme ilamlarının icrasına ilişkin usul ve esaslar, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nda düzenlenmiştir. Para verilmesi hakkındaki ilamların icrası ise anılan Kanun'un 32. maddesinde açıklanmıştır. Buna göre alacaklı, para borcuna dair olan ilamı icra dairesine vererek takip talebinde bulunabilir. Bu şekilde takip talebinde bulunulması üzerine icra memuru borçluya bir icra emri tebliğ eder. Bu emirde, hükmolunan şeyin cinsi ve miktarı gösterilerek nihayet yedi gün içinde ödenmesi istenir.

Para borçlarına dair ilamların icrası, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 146. maddesi uyarınca on yıllık genel zamanaşımına tabidir. Aynı Kanun'un 149. maddesinin birinci fıkrası uyarınca zamanaşımı, alacağın muaccel olmasıyla işlemeye başlamaktadır. 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun hâlen yürürlükte bulunan 433. maddesi uyarınca, kişiler ve aile hukukuna, taşınmaz mala ve bununla ilgili aynı haklara ilişkin kararlar dışında adli yargı ilk derece mahkemelerince verilen kararların temyiz edilmesi, hükmün icrasını engellemez. Dolayısıyla para verilmesine ilişkin hükümlerin içeriğindeki borç, kararın tebliği üzerine muaccel olmakta ve para borçlarına dair ilamlar da hükmün tebliğiyle icra edilebilir hâle gelmektedir.

Kurum aleyhine hükmedilen ve para borcu ihtiva eden ilamların icrası 2004 sayılı Kanun'a tabi olduğundan yukarıda yapılan açıklamalar Kurum aleyhine hükmedilen para alacakları yönünden de geçerli ise de itiraz konusu kurallarla, Kurum aleyhine hükmedilen alacak, vekâlet ücreti ve yargılama giderlerinin icrasına ilişkin özel bir düzenleme sevk edilerek yukarıda açıklanan hukuksal duruma bir istisna getirilmiştir. Buna göre, Kurum aleyhine hükmedilen alacak, vekâlet ücreti ve yargılama giderlerinin, alacaklı veya vekilinin Kuruma ödemeye dayanak makbuz ve belgelerle birlikte yazılı şekilde yapacağı müracaat üzerine bildireceği banka hesap numarasına, müracaat tarihinden itibaren otuz gün içinde ödenmesi öngörülmektedir. **Bu süre geçmeden Kurum aleyhine cebri icra yollarına başvurulamayacağı ifade edilmek suretiyle birinci cümlede belirtilen idareye müracaat, Kurum aleyhine ilamlı icraya başvurmadan önce tüketilmesi zorunlu bir yol hâline getirilmektedir.** Belirtilen sürede ödeme yapılamaması hâlinde, söz konusu alacakların genel hükümler dairesinde tahsil olunacağı düzenlenmektedir.

B- Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

Başvuru kararında, mahkemelerce Kurum aleyhine hükmedilen asıl alacak ile vekâlet ücreti ve yargılama giderlerinin ödenebilmesi için öncelikle idareye müracaat zorunluluğu getirilmesinin cebri icra hukukunun temel amacıyla çeliştiği, Kurum alacaklarına bu şekilde bir ayrıcalık tanınmasının eşitlik ve hukuk devleti ilkelerini zedelediği, hak arama özgürlüğünün kesilmiş mahkeme ilamlarının icrasını da kapsadığı, mahkeme ilamının icrasını şarta bağlayan itiraz konusu düzenlemenin hak arama özgürlüğü ile mülkiyet hakkını ihlal ettiği, ayrıca düzenlemenin mahkeme kararlarının uygulanmasını belli bir süre ertelemesi nedeniyle yargı bağımsızlığı ve hukuk devleti ilkeleriyle bağdaşmadığı belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2., 9., 10., 35., 36. ve 138. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesine göre, ilgisi nedeniyle dava konusu kural Anayasa'nın 13. maddesi yönünden de incelenmiştir.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, hukuk güvenliğini sağlayan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve yasalarla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir.

Anayasa'nın 142. maddesinde, mahkemelerin kuruluşunun, görev ve yetkilerinin, işleyişinin ve yargılama usullerinin kanun ile düzenleneceği belirtilmiştir. Hukuk devletinde, kanun koyucunun yargılama hukukuna ilişkin kuralları belirleme ve bu çerçevede mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usulleri hakkında Anayasa kurallarına bağlı olmak koşuluyla ihtiyaç duyduğu düzenlemeyi yapma yetkisi bulunduğu gibi mahkeme ilamlarının nasıl icra edileceğine ilişkin kuralları belirleme hususunda da takdir yetkisi bulunmaktadır. Ancak kanun koyucunun bu takdir yetkisini kullanırken anayasal ilkeler ile Anayasayla güvence altına alınan temel hak ve özgürlükleri gözetmesi gerekmektedir.

Anayasa'nın 35. maddesinin birinci fıkrasında, '*Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir.*' denilmek suretiyle mülkiyet hakkı güvenceye bağlanmıştır. Birey özgürlüğü ile doğrudan ilgili olan mülkiyet hakkı, birey emeğinin karşılığına sahip olma ve geleceğe yönelik planlar yapma olanağı tanıyan temel bir hak olup maddi varlığı bulunan taşınır ve taşınmaz malvarlığını kapsadığı gibi maddi bir varlığı bulunmayan hak ve alacakları da içermektedir.

Anayasa'nın 35. maddesiyle Devlete, bireylerin mülkiyet hakkına saygı gösterme ve haksız müdahalede bulunmama biçimindeki negatif yükümlülüğün yanında, üçüncü kişilerden gelebilecek müdahaleleri önleme şeklindeki

pozitif bir yükümlülük de yüklenmektedir. Mülkiyet hakkı, genel olarak, bir kimsenin başkasına zarar vermemek ve kanunların koyduğu sınırlamalara uymak koşuluyla bir şey üzerinde dilediği biçimde yararlanma, tasarruf etme, başkasına devretme, kullanım biçimini değiştirme, harcama ve tüketme, hatta yok etme yetkilerini kapsamaktadır. Bu bağlamda, malikin bu yetkilerini kullanmasını engelleyen düzenlemeler, mülkiyet hakkına müdahale teşkil eder.

Mahkemelerce Kurum aleyhine hükmedilen asıl alacak ile vekâlet ücreti ve yargılama giderlerinin alacak hakkı niteliğinde olduğu ve bu nedenle mülkiyet hakkının kapsamında kaldığı hususunda tereddüt bulunmamaktadır. Bu alacağın elde edilmesini makul olmayacak düzeyde geciktiren düzenlemeler, mülkiyetten yararlanma ve mülkiyet üzerinde tasarruf etme yetkilerini sınırlandıracağından mülkiyet hakkına müdahale niteliği taşır.

Anayasa'nın hak arama hürriyetini düzenleyen 36. maddesinin birinci fıkrasında, '*Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.*' denilmiştir.

Anayasa, Türkiye Cumhuriyeti'nin demokratik bir hukuk devleti olduğunu vurgularken, Devlet içinde tüm kamusal yaşam ve yönetimin yargı denetimine bağlı olmasını amaçlamıştır. Yargı denetimi demokratik hukuk devletinin '*olmazsa olmaz*' koşuludur. Kişinin uğradığı bir haksızlığa veya zarara karşı kendisini savunabilmesinin ya da maruz kaldığı haksız bir uygulama veya işleme karşı haklılığını ileri sürüp kanıtlayabilmesinin, zararını giderebilmesinin en etkili ve güvenceli yolu, yargı mercileri önünde dava hakkını kullanabilmesidir. Kişilere yargı mercileri önünde dava hakkı tanınması hak arama özgürlüğünün de bir gereğidir.

Mahkeme kararlarının uygulanması da, yargılama sürecini tamamlayan ve yargılamanın sonuç doğurmasını sağlayan bir unsurdur. Kararın uygulanmaması hâlinde yargılamanın da bir anlamı kalmayacaktır. Bu nedenle yargı kararlarının uygulanması "*mahkemeye erişim hakkı*" kapsamında değerlendirilmektedir. Buna göre, yargılama sonucunda mahkemenin bir karar vermiş olması yeterli olmayıp ayrıca bu kararın etkili bir şekilde uygulanması da gerekir. Hukuk sisteminde, nihai mahkeme kararlarını, taraflardan birinin aleyhine sonuç doğuracak şekilde uygulanamaz hâle getiren düzenlemelerin bulunması veya mahkeme kararlarının icrasının herhangi bir şekilde engellenmesi hâllerinde, '*mahkemeye erişim hakkı*' da anlamını yitirir. Mahkeme kararlarının bağlayıcılığını ve gecikmeksizin uygulanmasını sağlayacak etkili tedbirlerin alınması hukuk devletinin asgari gereklerindedir.

Yargı kararının geciktirilmeksizin uygulanması, Anayasa'nın 138. maddesinin dördüncü fıkrasında mahkemelerin bağımsızlığının bir parçası olarak görülmekte ve Devlete yargı kararlarını değiştirmeden ve geciktirmeden

uygulama yükümlülüğü getirilmektedir. Anayasa'nın 138. maddesinin son fıkrasında düzenlenen yargı kararlarının geciktirilmeksizin uygulanması yükümlülüğü, hukukun genel ilkelerinden biri olarak da kabul edilen kesin hükme saygı ilkesinin de bir gereğidir. Çünkü bir hukuk sisteminde yargının verdiği ve bağlayıcı olan kesin hüküm zarar gören taraflardan biri açısından işlevsiz duruma getirilmişse adil yargılanma hakkının sağladığı güvencelerin bir anlamı kalmayacaktır.

İtiraz konusu kuralla, Kurum aleyhine hükmedilen asıl alacak ile vekâlet ücreti ve yargılama giderlerinin Kuruma yazılı şekilde yapılacak olan müracaat tarihinden itibaren otuz gün içinde ödenmesi öngörülmekte, ayrıca **alacaklının cebri icra yoluna başvurulabilmesi için Kuruma müracaat etmiş bulunması ve anılan otuz günlük süre içinde Kurumun ödemede bulunmamış olması şartı getirilmektedir.**

Cebri icra, borçların devlet gücü yardımıyla yerine getirilmesini ifade etmekte olup iyi örgütlenmiş bir toplumda cebri icraya başvurulması istisnai bir nitelik taşımaktadır. Modern toplumlarda kanunlar çerçevesinde zor kullanma yetkisinin devletin tekelinde olması nedeniyle alacaklının kişisel güç kullanarak borçludan alacağını tahsil etmesi yasaklanmış, bunun yerine zor kullanma tekeli elinde bulunduran devletin, güç kullanmak suretiyle alacaklının alacağını borçludan tahsil ederek alacaklıya ödemesi usulü benimsenmiştir. Bu nedenle, hukuk devletinde cebri icra; hukuki düzene güvenerek borç ilişkisine giren ve zor kullanması yasaklanan birey yönünden devletten talep edebileceği bir hak, zor kullanma yetkisini elinde bulunduran devlet yönünden ise bir yükümlülük niteliği taşımaktadır.

Cebri icra, hukuk düzenine güvenerek borç ilişkilerine giren alacaklının, ihtiyari ödeme yoluyla alacağına kavuşamadığı durumlarda bir hak niteliği taşısa da cebri icra süreci, borç ilişkisinin her iki tarafı açısından da yıpratıcı ve masraflı birtakım işlemlerin gerçekleştirilmesini gerektirmektedir. Cebri icrada, devletin cebri icra organlarınca borçlunun mallarına el konulmakta, bu mallar satılmakta ve elde edilen para ile alacaklının alacağı ödenmektedir. Cebri icra işlemleri, borçlu yönünden fazladan bazı masrafların ortaya çıkmasına ve borç yükünün gereksiz yere artmasına neden olabilmektedir. Bu süreç, farklı bazı sorunları beraberinde getirebileceği gibi borç ihtilaflarının birer toplumsal yara teşkil ettiği gözetildiğinde, bu yaraların kapanması yerine daha da derinleşmesine sebebiyet verebilmektedir. Bu nedenle mümkün olduğunca ihtiyari ödeme yolunun işletilmesi, cebri icranın ise ancak son çare olarak başvurulması gereken bir mekanizma olarak öngörülmesi zorunludur.

Cebri icranın son çare olarak başvurulması gereken bir yol olduğu düşünüldüğünde, buna başvurmadan önce borçluların vadesi gelmiş borçlarını rızaen ödemelerini sağlamak amacıyla uygun bir süre öngörülmesi kanun koyucunun takdirindedir. Ancak öngörülen sürenin Anayasa'nın 13. madde-

sinde belirtilen ilkelere uygun olması gerekmektedir. Anayasa'nın 13. maddesi uyarınca, temel hak ve özgürlüklere yapılacak müdahaleler, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.

İtiraz konusu kuralın gerekçesinde, kuralla, vatandaşların alacağını talepten itibaren otuz gün gibi kısa bir sürede tahsil etmesinin ve vatandaşların icra takibi açmak külfetinden kurtarılmasının amaçlandığı belirtilmektedir. Öte yandan, ilamlı takibe dayanan cebri icra masraflarının borçlu üzerinde bırakılacağı ve Kurum aleyhine başlatılan ilamlı takibe ilişkin vekâlet ücreti dâhil her türlü masrafa nihai olarak Kurumun katlanmak durumunda kalacağı gözetildiğinde, **düzenlemenin, Kurumun gereksiz cebri icra masraflarına maruz kalmasını önleyici bir fonksiyonunun da bulunduğu açıktır.**

Kanun koyucunun, alacaklıları icra takibi yapma külfetinden kurtarmak ve Kurumun da gereksiz cebri icra masrafı ödemesini önlemek amacıyla düzenleme yapmasının kamu yararına dönük olduğu anlaşılmaktadır. Kanun koyucu, zaten Kurum tarafından ödenecek paraya ilişkin olarak alacaklıyı cebri icra külfetinden kurtarmak ve Kurumun gereksiz yere icra masrafı ödemesini engellemek amacıyla, alacaklı veya vekilinin Kuruma müracaatta bulunarak ödemeye dayanak makbuz ve belgelerle birlikte banka hesap numarasını bildirmesini ve otuz gün içinde, bildirilen banka hesap numarasına para yatırılması suretiyle ödemenin yapılmasını öngörmüştür. Kurumun, aleyhine hükmedilen asıl alacak ile vekâlet ücreti ve yargılama giderlerinin alacaklının bildireceği hesap numarasına yatırılacak olmasında alacaklının menfaatini zedeleyen herhangi bir yön bulunmamaktadır. Ayrıca davacının hesap numarasını Kuruma bildirmesi yükümlülüğü, idarenin paranın yatırılacağı davacıya ait hesabı bilemeyeceği ve bu nedenle alacağın tahsilinin gecikmesinden sorumlu tutulmayacağı gerçeği karşısında makul ve ölçülü bir külfet olarak görülmelidir.

İdarenin rızaen ödemedede bulunmak istemesi durumunda dahi alacaklının hemen alacağına kavuşamayacağı, idare tekniği bakımından birtakım işlemlerin yapılmasından sonra alacağını elde edebileceği açıktır. Ayrıca alacaklının doğrudan cebri icra yoluna başvurması hâlinde de takip talebinde bulunulması, icra emrinin tebliği ve ödeme için Kuruma yedi günlük süre verilmesi gibi zorunlu birtakım işlemlerin yapılması nedeniyle alacaklıya fiilen ödeme yapılmasının belli bir sürenin geçmesinden sonra söz konusu olabileceği tabiidir. Bu hususlar dikkate alındığında, itiraz konusu kuralla **Kurumun borcunu ödeyebilmesi için getirilen otuz günlük sürenin, alacaklıyı aşırı külfet altına sokacak derecede uzun olmadığı ve makul görülmesi gerektiği anlaşılmaktadır.** Nitekim 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 28. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, idari yargı organlarınca kurum aleyhine hükmedilen tazminatların ödenebilmesi için de itiraz konusu kuralla benzer olarak idareye azami otuz günlük süre tanınmıştır. Ayrıca söz

konusu otuz günlük süre, Kurum yönünden sonuna kadar kullanılabilir bir hak olmayıp ödemenin yapılması gereken azami süreyi göstermektedir. Kurumun, ödemeyi otuz günlük süre içerisinde en uygun olan zamanda yapması gerekmektedir.

Sonuç olarak, Kurum aleyhine hükmedilen asıl alacak ile vekâlet ücreti ve yargılama giderlerinin Kuruma yazılı şekilde yapılacak olan müracaat tarihinden itibaren otuz gün içinde ödenmesinin öngörülmesi ve alacaklının cebri icra yoluna başvurulabilmesi için Kuruma müracaat ettiği hâlde otuz günlük süre içinde Kurumun ödemedede bulunmamış olması şartının getirilmesi, söz konusu sürenin makul olması nedeniyle mahkeme kararının ifasının geciktirildiği anlamına gelmediği gibi alacaklının mülkiyet ve adil yargılanma haklarına ölçüsüz bir müdahale niteliği de taşımamaktadır. Nitekim Anayasa Mahkemesinin 2577 sayılı Kanun'un 28. maddesinin, benzer hüküm içeren (2) numaralı fıkrasıyla ilgili olarak verdiği 4.7.2013 tarihli ve E.2012/100, K.2013/84 sayılı kararı da bu yöndedir.

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa'nın 2., 13., 35., 36. ve 138. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir⁵⁴.

III- Anayasa Mahkemesi Kararının Değerlendirilmesi

Anayasa Mahkemesinin kararında belirtildiği gibi Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu'nun 36. maddesinin ikinci fıkrasındaki düzenlemeyle, alacaklı tarafından doğrudan Sosyal Güvenlik Kurumuna karşı cebri icra yoluna başvurulması önlenmiş, önce ödeme ön talebiyle Kuruma müracaat edilmesi ve Kurumun otuz günlük süre içinde ödemedede bulunmamış olması özel bir takip şartı hâline getirilmiştir. Alacaklının cebri icra yoluna başvurmadan önce Kuruma müracaat etmesi zorunluluğu, Kuruma ödeme fırsatı verilmeden Kuruma karşı icra takibi başlatılmasını önlemeyi amaçlamaktadır. Kuruma karşı ilâmlı icra takibine başlamadan önce alacaklıların ödeme ön talebiyle Kuruma başvurma zorunluluğunun getirilmesi, Kurumun yapacağı icra takiplerinde Kurum bakımından da öngörülmelidir. Aynı şekilde bu imkan sadece Sosyal Güvenlik Kurumuna değil, diğer borçlulara da tanınmalıdır. Bu koşullar sağlandığı takdirde, mahkemelerce Kurum aleyhine hükmedilen asıl alacak ile vekâlet ücreti ve yargılama giderlerinin ödenebilmesi için öncelikle idareye müracaat zorunluluğu getirilmesi, cebri icra hukukunun temel amacıyla çalışmayacaktır. Zirâ genel nitelik kazanan bu uygulamayla Kuruma bu şekilde bir ayrıcalık tanınmamış olacaktır. Nitekim Anayasa Mahkemesinin kararındaki karşı oyda bu hususa şu şekilde temas edilmiştir:

“İptali istenen hükümler para alacaklarına ilişkin ilamların icrasına ilişkindir. Kural olarak para (ve teminat) alacaklarına ilişkin ilamların ne şekil-

⁵⁴ Anayasa Mahkemesi 22.4.2015, 28/42 (RG 21.5.2015, Sa. 29362).

de icra edileceği, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 32 vd. maddelerinde düzenlenmiştir. Bilindiği gibi borçluya karşı bir para alacağı nedeniyle ilamlı icra takibi yapabilmek için alacaklının elinde bir ilam veya ilam niteliğinde belge bulunması gereklidir. Takip için alacaklı ilamı icra dairesine vererek takip talebinde bulunur. Bunun üzerine icra dairesi bir icra emri düzenleyerek, borçluya tebliğ eder. Bu emirde, hükmolunan şeyin cinsi ve miktarı gösterilerek yedi gün içinde ödenmesi istenir. Para (ve teminat) alacaklarına ilişkin ilamların icraya konulabilmesi için kesinleşmiş olmasına gerek yoktur (HUMK m. 443,1; HMK geç. m. 3), hemen icraya konulabilir.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, hukuk güvenliğini sağlayan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve kanunlarla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir.

Hukuk devletinde, kanun koyucunun yargılama hukukuna ilişkin kuralları belirleme ve bu çerçevede mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usulleri hakkında gerekli görülen düzenlemeleri yapma yetkisi bulunduğu gibi, mahkeme ilamlarının nasıl icra edileceğine ilişkin kuralları belirleme hususunda da takdir yetkisi bulunmaktadır. Ancak yapılacak düzenlemelerin, hukuk devleti ilkesine, temel hak ve özgürlüklere uygun olması gereklidir.

Borçluya karşı dava açılıp, alacaklının haklı olduğu ve alacağının miktarı mahkeme kararı ile tespit edildikten sonra, borçlunun artık bu borcunu hemen ödemesi gerekir. **Borçlunun mahkeme kararı ile tespit edilen borcunun muacceliyetini sağlamak için kendisine tekrar bir bildirimde bulunulması zorunlu değildir.** Borçlu, dava açılmadan önce temerrüde düşürülmemişse, en son dava açılması ile dava konusu borç için temerrüde düşmüş olur. Bu durum, dava açılmasının maddi hukuk bakımından doğan sonuçlarından biridir. Borcun muacceliyetini sağlamak için tekrar kendisine icra emri tebliğine yahut öncesinde tekrar bir bildirimde bulunmaya, borcu talep etmeye gerek yoktur. **İlama bağlı bir borç, borçlu tarafından kendi rızası ile kural olarak hemen ödenmelidir; ödenmesini sağlamak için kural olarak alacaklının tekrar harekete geçmesine gerek yoktur. Keza, ilama bağlı alacağın ödenmesi için ayrıca kayıt veya şart da getirilemez.** Zira borçlunun borçlu olduğu, borcunu ödemesi gerektiği mahkeme kararı ile tespit edilmiştir. O nedenle borçlunun icra emrine itiraz etmesi ve takibi durdurması da mümkün değildir. Sadece İİK m. 32,1'de belirtildiği şekilde, m. 33, 33/a gereğince icra mahkemesinden, temyiz halinde Yargıtay'dan (m.36) veya yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulmuşsa mah-

kemeden icranın geri bırakılması kararı getirilmesi halinde icra durdurulabilir.

Şu halde mahkeme kararı ile borçlu olduğu tespit edilen kimsenin borcunu alacaklıya götürüp ödemesi gerekir. Bu konuda harekete geçme, borcunu götürüp ödeme yükümlülüğü borçlu üzerindedir. Mahkeme kararı ile hüküm altına alınan borç kural olarak götürülecek borç durumundadır. O nedenle, ilamda belirtilen para alacağının, icra emrinin borçluya tebliği ile icra kabiliyetini haiz hale geldiğini söylemek mümkün değildir.

Yukarıda yapılan açıklamalar, kural olarak SGK için de geçerlidir. Buna göre Kurumun da, aleyhine hükmedilen para borcuna ilişkin ilamı alacaklının icraya koymasını beklemeden, kendi rızası ile harekete geçip, götürüp alacaklıya ödemesi gereklidir. Borcunu ödemeyecek olursa alacaklı, İİK m. 32 vd. gereğince borçlu olarak Kuruma karşı icra takibine başlayabilir. Kanun koyucu, bu noktada 6552 sayılı Kanun'un 38. maddesiyle, 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu'nun 36. maddesinin ikinci fıkrasını değiştirerek, Kurum aleyhine hükmedilen alacak, vekalet ücreti ve yargılama giderlerinin icrasına ilişkin istisna getirerek yukarıda belirtilen ve iptali istenen düzenlemeyi öngörmüştür.

Buna göre, Kurum aleyhine hükmedilen alacak, vekalet ücreti ve yargılama giderlerinin, alacaklı veya vekilinin Kuruma, ödemeye dayanak makbuz ve belgelerle birlikte yazılı şekilde yapacağı müracaat üzerine, bildireceği banka hesap numarasına, müracaat tarihinden itibaren otuz gün içinde ödenmesi yapılabilecektir. Bu süre geçmeden Kurum aleyhine cebri icra yollarına başvurulamayacaktır.

Belirtilen düzenleme çerçevesinde alacaklının Kurum aleyhine takibe geçebilmesi için, önce Kuruma başvurusu, elindeki belgeleri ibraz etmesi, hesap numarasını bildirmesi gerekmektedir. **Böylece, alacaklıya tekrar harekete geçme külfeti yüklenmektedir. Bu durum, elinde ilam olan alacaklının hukuki konumu ile ve kesin hükme güven ile bağdaşmamaktadır.**

Keza, Kurum lehine otuz günlük ek bir ödeme süresi öngörülmekte, alacaklı için de bu sürenin beklenmesi zorunluluğu getirilmektedir. Borçlu için, ilama bağlı bir borç nedeniyle alacaklının rızası olmaksızın kanunla ek bir ödeme süresi getirilmesi, alacaklının hakları açısından sınırlama teşkil etmektedir. Yine otuz günlük bekleme süresi getirilerek ilamın icraya konulması ve alacaklının alacağına kavuşması, ilama bağlı alacağın niteliği ile bağdaşmayan bir kayıt veya şart niteliği taşımaktadır.

Belirtilen bu durumlar, hukuk devleti ilkesine ve o nedenle Anayasa'nın 2. maddesine aykırılık teşkil etmektedir.

Anayasa'nın 10. maddesinin 1. ve 4. fıkralarına göre :

"Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

Kanun koyucu, şüphesiz kamu yararının gerekli olduğu hallerde, eşitlik ilkesine istisna getirebilir. Ancak getirilen bu istisnaların da zorunlu ve ölçülü olması gereklidir.

İptali istenen düzenleme ile kanun koyucu, Kuruma karşı para borcu nedeniyle icra takibine geçilmeden önce alacaklının Kuruma başvurmasını, başvurudan sonra Kurumun otuz içinde borcunu ödeyebilmesini kabul etmiş, böylece Kurum lehine önemli bir farklılık ve ayrıcalık getirmiştir. Buna göre Kurum alacaklı olduğunda alacaklısına karşı hemen takibe geçebilirken, borçlu olması halinde alacaklı Kurum aleyhine hemen icra takibine geçemeyecek, önce Kuruma başvuracak, başvuru tarihinden itibaren otuz gün içinde ödeme yapılmasını bekleyecektir. Görüldüğü gibi, Kurumun alacaklı olması ile borçlu olması hali farklı değerlendirilmiş, buna bağlı olarak Kurumun alacaklı olan kişilerle, borçlusu olan kişiler arasında da farklılık yaratılmıştır. Bu durum, takip sonunda alacaklı lehine takip giderleri ve vekalet ücretine de hükmedilmesi nedeniyle daha da belirgin hale gelmektedir. Kurum lehine bu şekilde bir farklılık yaratılması, keza Kurumun alacaklıları ile borçluları arasında belirtildiği şekilde ayrıcalık yapılması eşitlik ilkesine aykırıdır. SGK'nın bir kamu kurumu olması, alacaklılarına karşı bu şekilde bir külfet yüklenmesini haklı kılmamaktadır. Gerekçede her ne kadar, " ... vatandaşların alacağını talepten itibaren otuz gün gibi kısa bir sürede tahsil etmesi sağlanarak, vatandaşların icra takibi açmak külfetinden kurtarılması da sağlanmakta." deniliyorsa da, bu gerekçe de isabetli değildir. Zira, vatandaşın ilama bağlı alacağını tahsil etmek için külfete katlanması istenmiyorsa, borçlu borcunu hemen ödeyebilir. Böylece hem alacaklı hemen alacağına kavuşmuş olur, hem de borçlu kendisine karşı takip yapılmasını engelleyerek gereksiz yere takip giderlerine katlanmaktan kurtulur. Yapılan düzenleme ile alacaklıya tekrar borçlu Kuruma başvurma külfeti yüklenmektedir. Otuz günlük süre sonunda borç ödenmezse alacaklı tekrar takip yapmak zorunda kalacaktır. Otuz günlük süreye uymamanın borçlu Kurum açısından herhangi bir yaptırımı da yoktur. O nedenlerle, getirilen düzenleme eşitlik ilkesine de aykırıdır.

Anayasa'nın 35. maddesinin birinci fıkrasında, *'Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir.'* denilmek suretiyle mülkiyet hakkı teminat altına alınmıştır. Alacaklı tarafından, Kurum aleyhine açılan dava sonunda hükmedilen asıl alacak ile vekâlet ücreti ve yargılama giderlerinin alacak hakkı niteliğinde olduğu ve bu nedenle alacaklının mülkiyet hakkı kapsamında kabul edilmesi gereklidir. Bu alacağın elde edilmesini geciktiren düzenlemeler, mülkiyetten yararlanma ve mülkiyet üzerinde tasarruf etme yetkilerini sınırlandıracağından mülkiyet hakkına müdahale teşkil eder.

İptali istenen kurallarla, Kurum aleyhine hükmedilen asıl alacak ile vekâlet ücreti ve yargılama giderlerinin Kuruma yazılı şekilde yapılacak olan müracaat tarihinden itibaren otuz gün içinde ödenmesi öngörülmekte, ayrıca alacaklının cebri icra yoluna başvurulabilmesi için Kuruma müracaat etmiş bulunması ve anılan otuz günlük süre içinde Kurumun ödemede bulunmamış olması şartı getirilmektedir. İlama bağlanmamış bir alacak için bu şekilde, dava açılmadan yahut takibe geçilmeden önce dava veya cebri icra sürecini bertaraf edecek, ihtiyari ödemeyi sağlayacak yolların öngörülmesi hiç şüphesiz yararlıdır. Ancak, ilama bağlanmış bir alacağın ödenmesini sağlamak için alacaklının borçludan tekrar talepte bulunmasını istemek, alacaklıya süre vermek, ilamı bir tarafa bırakıp, bir ölçüde tekrar başa dönüş anlamına gelmektedir. O nedenle de, borçluya verilen bu süre alacaklının alacağına kavuşmasını engellemekte ve mülkiyet hakkına müdahale teşkil etmektedir. Ayrıca, icra emrinde dahi borcun ödenmesi için yedi günlük süre verilirken, burada otuz günlük bir süre verilmesi ölçülü de değildir. O nedenle, getirilen düzenlemeler, Anayasa'nın 35. maddesine de aykırılık teşkil etmektedir.

Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında, 'Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir' denilerek hak arama özgürlüğü düzenlenmiştir. Yargı denetimi, demokratik hukuk devletinin vazgeçilemez şartlarından biridir. Kişinin uğradığı bir haksızlığa veya zarara karşı kendisini savunabilmesinin ya da maruz kaldığı haksız bir uygulama veya işleme karşı haklılığını ileri sürüp ispatlayabilmesinin, zararını giderebilmesinin en etkili ve güvenceli yolu, yargı mercileri önünde dava hakkını kullanabilmesidir. Kişilere yargı mercileri önünde dava hakkı tanınması hak arama özgürlüğünün de bir gereğidir. **Mahkeme kararlarının uygulanması da, yargılama sürecini tamamlayan ve yargılamanın sonuç doğurmasını sağlayan bir unsurdur.** Kararın uygulanmaması hâlinde yargılamanın ve hak arama özgürlüğünün de bir anlamı kalmaz. Bu nedenle yargı kararlarının uygulanması 'mahkemeye erişim hakkı' kapsamında değerlendirilmektedir. Buna göre, yargılama sonucunda mahkemenin bir karar vermiş olması yeterli olmayıp ayrıca bu kararın etkili bir şekilde uygulanması da gerekir. Mahkeme kararlarını, taraflardan birinin aleyhine sonuç doğuracak şekilde uygulanamaz hâle getiren veya gereksiz yere geciktiren düzenlemelerin bulunması veya mahkeme kararlarının icrasının herhangi bir şekilde engellenmesi, 'mahkemeye erişim hakkı'nın engellenmesi sonucunu doğurur.

İptali istenen kurallarla, **Kurum lehine, alacaklı aleyhine getirilen düzenlemeler, Kurum alacaklısı açısından, mahkeme kararının gereğinin yerine getirilmesinin geciktirilmesi sonucunu doğurmaktadır.** O nedenle de Anayasa'nın 36. maddesine aykırıdır.

Anayasa'nın 138. maddesinde, mahkemelerin bağımsızlığı düzenlenmiş ve 4. fıkrasında şöyle denilmiştir: *'Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez.'* Görüldüğü gibi, mahkeme kararlarının geciktirilmeksizin uygulanması, Anayasa'nın 138. maddesinin dördüncü fıkrasında mahkemelerin bağımsızlığı kapsamında kabul edilmekte ve bu duruma bağlı olarak yargı kararlarını değiştirmeden ve geciktirmeden uygulamak, Devlete bir yükümlülük olarak yüklenmektedir.

Yukarıda incelendiği üzere, iptali istenen kurullarla, ilama bağlı asıl alacak ile vekâlet ücreti ve yargılama giderlerinin Kuruma yazılı şekilde yapılacak olan müracaat tarihinden itibaren otuz gün içinde ödenmesi, ayrıca alacaklının cebri icra yoluna başvurulabilmesi için Kuruma müracaat etmesi ve anılan otuz günlük süre içinde Kurumun ödemede bulunmamış olması şartları getirilmiştir. Bu durum, **açık bir şekilde Kurum aleyhine verilen mahkeme kararlarının gereğinin yerine getirilmesinin geciktirilmesi anlamına gelmektedir.** O nedenle, dava konusu düzenlemeler, Anayasa'nın 138. maddesine de aykırılık teşkil etmektedir.

Yukarıda belirtilen nedenlerle, 10.9.2014 tarihli , 6552 sayılı İş Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması ile Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına Dair Kanun'un 38. maddesiyle, 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu'nun değiştirilen 36. maddesinin ikinci fıkrasının birinci, ikinci ve üçüncü cümlelerinin, Anayasa'nın 2., 10., 35., 36. ve 138. maddelerine aykırı olduğu ve iptali gerektiği kanaatinde olduğumuzdan, Mahkememiz çoğunluğunun görüşüne katılmamız mümkün olmamıştır.⁵⁵

5502 s. K. m. 36, 2' nin iptal istemini reddeden Anayasa Mahkemesinin kararının karşı görüşünde, Sosyal Güvenlik Kurumunun alacaklı olması ile borçlu olması hâli arasında farklılık yaratılmak sûretiyle alacaklısı olan kişilerle borçlusu olan kişiler arasında eşitliğin zedelenmiş olduğu yönünde yapılan tespitler isabetlidir. Bu tür kanun hükümleriyle borçlu lehine ayrıcalık yapılarak, alacaklı ve borçlu arasındaki menfaat dengesinin bozulmamasına özen gösterilmelidir.

Ancak, ilâma bağlanmış alacağının ödenmesini sağlamak için alacaklının ilâmlı icra takibi başlatmadan önce borçludan ödeme talebinde bulunmasını istemek ve borçluya bu maksatla süre vermek, kanımca ilâmı etkisiz bırakmaya ve tekrar başa dönmeye mâtuf değildir. İlâm sayesinde, alacaklının borçludan olan alacağı mahkeme kararıyla sabit görülmüş demektir. Bu du-

⁵⁵ Bkz. Celal Mümtaz AKINCI ve Erdal TERCAN'ın müşterek karşı görüşleri (Anayasa Mahkemesi 22.4.2015, 28/42).

rum, borcu sabit görülen ve borcunu ödemek isteyen iyiniyetli borçluya, ilâmda hükmedilen alacağı ödemesi için imkân vermeye engel değildir. Cebri icra hukukunda da asıl olan borçların gönüllü olarak ödenmesini sağlamak ve cebri icraya son çare olarak başvurmaktır. Bu nedenle alacağın cebri icra dışında ve gönüllü olarak borçludan tahsilini kolaylaştırmak amacıyla borçluya verilen ve uzlaşmayı teşvik eden bu imkân (ödeme ön talebinde bulunulması), aslında alacaklının alacağına kavuşmasını engellemekte ve bu yönüyle mülkiyet hakkına haksız bir müdahale teşkil etmemektedir.

Dava açılmadan veya takibe geçilmeden önce dava ya da cebri icra sürecini gereksiz kılacak, gönüllü ödemeyi ve sosyal barışı sağlayacak dostane yolların öngörülmesi, sâdece ilâma bağlanmamış alacaklar için değil ilâma bağlanmış alacaklar için de gerekli ve yararlıdır. Cebri icra, son çare olarak başvurulması gereken bir tahsil yoludur.

İlâma bağlanmış dahi olsa vadesi gelmiş borçların rıza ile ve takip dışında ödenmesini sağlamak amacıyla alacaklının borçludan tekrar talepte bulunmasını istemek ve bu maksatla borçluya uygun bir süre vermek ilâmı bertaraf etmeye müncer olmayıp, aleyhinde takibe başlanmadan önce ilâmda hükmedilen borcunu ödemek isteyen borçluya son bir fırsat vermekten ibarettir. Bu nedenle, borçluya verilen munzam ödeme süresi, alacaklının alacağına kavuşmasını engellemekte, mülkiyet hakkına haksız bir müdahale teşkil etmemekte; blâkis alacaklının takip yapmadan alacağına kavuşmasını kolaylaştırmayı amaçlamaktadır. Kuşkusuz ödeme ön talebinde borçluya verilecek sürenin uzunluğu tartışılabilir. Her ne kadar borcu mahkeme kararı ile sabit olan dürüst bir borçlunun artık bu borcunu alacaklıya en kısa sürede ödemesi gerekirse de, uygulamada kimi zaman alacaklının, borçluya böyle bir ödeme fırsatı tanımadan ilâmlı icra takibine başladığı da bir vâkiadır. Borçlunun, mahkeme kararı ile tespit edilen borcunun muacceliyetini sağlamak için kendisine tekrar bir bildirimde bulunulması zorunlu olmamakla birlikte, ilâmda hükmedilen borcu ödemesi için borçluya gerekli bilgileri ve imkânı vermeye bir engel yoktur.

İlâma bağlı bir borcun borçlu tarafından kendi rızası ile hemen ödenmesi gerekli olsa da, buna imkân tanımak için alacaklının tekrar harekete geçmesi ve borçludan talepte bulunması, ilâma bağlı alacağın ödenmesinin şarta bağlanması anlamına gelmez. Borçlunun borcunun varlığı, miktarı ve borcunu ödemesi gerektiği mahkeme kararı ile tespit edilmiş olduğundan, borçluya borcunu ödeme fırsatı sunulmasından imtina edilmemelidir. Borçluya karşı ilâmlı icra takibi yapmadan önce ödeme ön talebinde bulunulması, borçluyu temerrüde düşürmek veya borcun muacceliyetini sağlamak için olmayıp, takip yapmaya lüzum kalmadan borcu ödemesi için borçluya son bir fırsat verme ve gerekli bilgileri sunmayı amaçlamaktadır.

**§ 4. ÖDEME ÖN TALEBİNDE BULUNMA MECBURİYETİNİN
HUKUK YARGILAMA USÛLÛ İLE İDARİ YARGILAMA
USÛLÛ BAKIMINDAN MUKAYESESİ**

A) İdare Tarafından Yapılacak İlâmlı İcra Takiplerinde İlâmlı İcra Takibine Başlamadan Önce Borçludan Yazılı Olarak Ödeme Ön Talebinde Bulunulması

Küçük miktarda alacakların icra takibine koyulmasından önce, borcun ödenmesi için borçludan ön talepte bulunulması, tatbikatta kamu kurumlarının alacakları için uygulanmaktadır. Örneğin adli veya idari yargıda, hazine avukatları lehine ilâmda hükmedilen asıl alacak, yargılama harç ve giderleriyle vekâlet (avukatlık) ücreti alacakları idare tarafından ilâmlı icraya koyulmadan önce, genellikle borçluya ön talepte (bildirimde) bulunulmakta ve borcun ifası için belli bir süre verilmektedir. Bu bildirim hem borçluya hem de borçlunun ilâmda adı ve adresi yazılı olan avukatına yapılmaktadır. Böylece, borçluya ve vekiline ön talep şeklinde bir ödeme bildirimini yapılarak, borcun icra takibine intikal ettirilmeden önce ödenmesine imkân tanınmakta, borcunu ödeme niyetinde olan borçlunun icra harç ve giderlerini lüzumsuz yere ödemek zorunda kalması önlenmekte ve icra dairelerinin iş yükü gereksiz yere artırılmamış olmaktadır.

İdarenin, lehine hükmedilen alacakları ilâmlı icraya koymadan önce ilâm borçlusuna ödeme ön talebinde (ödeme bildirimde) bulunması, ön talepte bulunma zorunluluğunun yukarıda işaret edilen, borcun icra dairesi dışında tahsil kabiliyetini sağlamak sûretiyle alacaklı ile borçlu arasında uzlaşma (sulh) yapılmasını kolaylaştırma şeklindeki amacına da hizmet etmektedir. Böylece idare, bireyle dâvalı (nizalı) veya icralı olmaksızın uyuşmazlığı çözebilmektedir.

Nitekim 26.09.2011 tarihli ve 659 sayılı, Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri ve Özel Bütçeli İdarelerde Hukuk Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Kanun Hükmünde Kararname⁵⁶ ile de aynı usûl benimsenmiştir. Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin amacı, genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri (Türkiye Büyük Millet Meclisi, Cumhurbaşkanlığı, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu ve Sayıştay dâhil) ve özel bütçeli idarelerin hukuk hizmetlerinin etkili, verimli ve usûl ekonomisine uygun şekilde yerine getirilmesine ve bu hizmetlerin yürütülmesinde uygulama birliğinin sağlanmasına yönelik usûl ve esâsların belirlenmesidir (659 sayılı KHK m. 1).

659 sayılı KHK'da bu amacı gerçekleştirmek üzere, uyuşmazlık çözümünde ilk önce uzlaşmaya (sulhe) başvurulması, bundan netice alınmadığı

⁵⁶ RG 02.11.2011, Sa. 28103.

takdirde, son çare olarak dâva açılması esası benimsenmiştir. 659 sayılı KHK'nın içerdiği düzenlemeye göre asıl olan, dâva açılmadan önce sulh (uzlaşma) teklifinde bulunulması olup, uyuşmazlığın dâva veya icra takibi konusu olması dahi, sulh teklifinde bulunmaya engel değildir⁵⁷.

İdârelerin hukuk birimleri, idârelerin taraf oldukları uyuşmazlıkların öncelikle uzlaşmayla (sulhle) çözülmesi konusunda sorumluluk altındadır. İdârelerin hukuk birimleri, idârelerin taraf oldukları uyuşmazlıkların, tarafların hak ve menfaatlerinin dengeli olarak değerlendirilerek, âdil ve hakkaniyete uygun olarak ve usûl ekonomisi ilkesi çerçevesinde uzlaşmayla (sulhle) çözümlenmesi için gayret göstermekle görevli ve sorumludurlar (659 sayılı KHK m. 4, 1). İdârelerin hukuk birimi amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü veya avukatları, hukuk danışmanlığı vazifeleri kapsamında, anlaşmazlıkları önleyici hukukî tedbirleri zamanında almalı ve gerektiğinde uyuşmazlıkların sulh yoluyla çözümünü konusunda mütalâa vermelidirler (659 sayılı KHK m. 4, 3/b).

659 sayılı KHK uyarınca kural, idârelerin adli yargıda dâva açmadan veya icra takibine başlamadan önce karşı tarafı sulhe davet etmesidir. İdâreler, kendi aleyhlerine dâva açılacağını veya icra takibine başlanılacağını öğrenmeleri durumunda da karşı tarafı sulhe davet edebilirler. Sulhe (uzlaşmaya) davet, uyuşmazlığın tarafı olan gerçek veya tüzel kişilerce de yapılabilir. İlgili mevzuatında daha uzun bir süre öngörülmediği takdirde, sulhe davette karşı tarafa, ifa, itiraz veya sulh teklifinde bulunmak üzere otuz güne kadar süre verilir (659 sayılı KHK m. 9, 1). Gecikmesinde sakınca bulunan veya işin mahiyeti gereği süre verilmesinde fayda görülmeyen hâllerde doğrudan dâva ve icra yoluna başvurulabilir (659 sayılı KHK m. 9, 2).

Görüldüğü gibi idâreler, icra takibine başlamadan önce karşı tarafı sulhe davet etmeli ve bu kapsamda ilâma dayanan alacaklarının tahsili için doğrudan icra takibi başlatmak yerine, ödeme ön bildiriminde bulunmalıdırlar. Hattâ dâva konusu edilmiş veya icraya intikal etmiş uyuşmazlıklarda da taraflarca sulh teklifinde bulunulmasına bir engel yoktur (659 sayılı KHK m. 9, 3). Uygulamada idâreler bu usûlü takip etmektedirler.

B) İdâreye Karşı Yapılacak İlâmlı İcra Takiplerinde İlâmlı İcra Takibine Başlamadan Önce İdâreden Yazılı Olarak Ödeme Ön Talebinde Bulunulması

İdâre tarafından yapılacak olan icra takiplerinde olduğu gibi, idâreye karşı yapılacak ilâmlı icra takiplerinde de ilâmlı icra takibine başlamadan önce

⁵⁷ Özbek, Mustafa S.: Kamu İhale Hukuku Uyuşmazlıklarında Alternatif Çözüm Yolları (İhale Hukukunda Uygulamada Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Yolları, Ankara 2012, s. 169-188), s. 183; Özbek, Mustafa S.: Alternatif Uyuşmazlık Çözümü, Ankara 2013, s. 810-816.

idâreyi sulhe davet etme kapsamında, ilâma dayanan alacakların tahsili için doğrudan icra takibi başlatılması mümkün olmayıp, önce idâreye ödeme ön bildiriminde bulunulması şarttır.

6352 sayılı ve 02.07.2012 tarihli “Yargı Hizmetlerinin Etkinleştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Basın Yayın Yoluyla İşlenen Suçlara İlişkin Dava ve Cezaların Ertelenmesi Hakkında Kanun”un 43. maddesiyle, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu’nun 28. maddesinde yapılan değişikliklerle, idâreye karşı açılan ve konusu belli bir miktar paranın ödenmesini gerektiren tam yargı dâvalarında hükmedilen miktar ile her türlü dâvalarda hükmedilen vekâlet ücreti ve yargılama giderlerinin, dâvacı tarafından dâvalı idâreye karşı İcra ve İflâs Kanununa göre ilâmlı icra takibine koyulmasından önce, dâvacının dâvalı idâreye ön bildirimde bulunması zorunlu tutulmuştur. Böylece hukuk yargılama usûlünden farklı olarak ödemeye davet yazısı gönderilmesi, idarî yargılama usûlünde ilâmlı icra takipleri bakımından mecburî kılmak, alacağın araya icra dairesi girmeden idâreden tahsiline imkân tanınmıştır⁵⁸.

Yapılan değişiklik neticesinde, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu’nun “Kararların Sonuçları” başlıklı 28. maddesinin (2) numaralı fıkrasında şu hükme yer verilmiştir:

“Konusu belli bir miktar paranın ödenmesini gerektiren davalarda hükmedilen miktar ile her türlü davalarda hükmedilen vekalet ücreti ve yargılama giderleri, davacının veya vekilinin davalı idareye yazılı şekilde bildireceği banka hesap numarasına, bu bildirim tarihinden itibaren, birinci fıkrada belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde yatırılır. Birinci fıkrada belirtilen süreler içinde ödeme yapılmaması halinde, genel hükümler dairesinde infaz ve icra olunur”

Görüldüğü İYUK m. 28, 2’de, idarî dâvalarda (iptal ve tam yargı davalarında) hükmedilen para alacağı (asıl alacak) ile vekâlet ücreti ve yargılama

⁵⁸ Ertan, Emre: Hacedilmezlik Sosyal Güvenlik Kurumu’na Karşı İcra Takibine Engel midir? Güncel Yargı Kararları Çerçevesinde Bir Değerlendirme (LHD 2013/124, s. 43-55), s. 52; Gök, Hasan: İdari Yargıda 6352 Sayılı Kanun ile Meydana Gelen Değişikliklerin Değerlendirilmesi (İBD 2012/6, s. 111-124), s. 123; Gözübüyük, A. Şeref/Tan, Turgut: İdare Hukuku, C. II İdari Yargılama Hukuku, Ankara 2014, s. 716; Tazegül, İsmail: 6352 Sayılı Yargı Hizmetlerinin Etkinleştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Basın Yayın Yolu İle İşlenen Suçlara İlişkin Dava ve Cezaların Ertelenmesi Hakkında Kanun İle İdari Yargıda Yargının Etkinleştirilmesi ve Yargılama Sürecinin Hızlandırılmasına Yönelik Yapılan Değişikliklerin Analizi (İBD 2012/6, s. 242-254), s. 247; Uyar/Uyar/Uyar s. 691, dn. 35; Ayrıca bkz. Deliduman, Seyithan: 3. Yargı Paketi’nin İcra ve İflâs Hukuku’na İlişkin Düzenlemeleri (İBD 2012/5, s. 15-32).

giderlerinin (fer'ilerin) tahsili için, dâvacının doğrudan ilâmlı icra takibine başvurması engellenerek, öncelikle bu alacakların ödenmesi talebiyle dâvalı idâreye yazılı bir ön bildirimde bulunması gerektiği hükme bağlanmıştır. İYUK m. 28, 2'de yer alan ön bildirimde bulunma zorunluluğunun, 2004 sayılı İcra ve İflâs Kanununda ilâmlı icra takiplerinde borçlu tarafta yer alan gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri bakımından da benimsenmesi gerekir. İYUK m. 28, 2'ye eklenen bu fıkranın madde gerekçesi şu şekildedir:

“Maddeyle tam yargı davalarında hüküm altına alınan miktar ile her türlü davada hükmedilen vekâlet ücreti ve yargılama giderlerinin davacı veya vekilinin bildireceği banka hesap numarasına, bildirim tarihinden itibaren, birinci fıkrada belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde yatırılması, bu süre içinde ödeme yapılmaması halinde genel hükümler dairesinde infaz edilmesi öngörülmektedir. Mevcut uygulamada, mahkemeler tarafından hüküm altına alınan alacakların, hemen ilâmlı icra takibi yapılmak sûretiyle tahsili yoluna gidildiğinden, hem icra dairelerinin iş yükü gereksiz şekilde artmakta hem de idareler tekraren icra gideri ödeme külfetiyle karşı karşıya kalmaktadır. Getirilen düzenlemeyle vatandaşların icraya başvurmak zorunda kalmaksızın alacaklarını tahsil edebilmesi, bu suretle icra dairelerinin iş yükünün azalması ve idarelerin icra gideri ödemesinin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. Diğer taraftan, davacı veya vekiline ödeme yapılması için banka hesap numarasını gecikmeksizin bildirmelerini sağlamak amacıyla kararın kendilerine tebliğ edildiği tarih ile banka hesap numarasını idareye bildirdikleri tarih arasında geçen süreye faiz işletilmemesi hüküm altına alınmaktadır”.

İYUK m. 28, 2'de yapılan değişikliğin gerekçesi, İİK m. 42'de yapılmak istenen kanun değişikliğinin gerekçesiyle aynıdır. Oysa İİK m. 42'de ilâmlı icra takiplerinde değil, sâdece ilâmsız icra takipleri bakımından, küçük miktarlı alacakların takibe koyulmasından önce borçluya ödemeye davet yazısı gönderilmesi öngörülmüştür. Halbûki icra dairelerinin iş yükünün azaltılması ve ilâm borçlularının gereksiz icra gideri ödemesinin önüne geçilmesi amacı, idarî yargılama usûlünde olduğu kadar hukuk yargılama usûlünde de geçerlidir. Bu sebeple aynı yönde bir düzenleme İİK'da da yapılmalıdır. Aksine bir yaklaşım, icra takibine taraf olan idâreler ile özel hukuk gerçek ve tüzel kişiler arasında kanun önde eşitlik ilkesine (AY m. 10, 1) aykırı bir durumun doğmasına yol açar ve Anayasayla bağdaşmaz. Zîrâ pozitif hukukumuzda göre ilâmlı icra takibinin borçlu tarafı idâre olduğunda, ilâmlı icra takibine başlanmadan önce ilâm borçlusu idâreye ödeme ön bildiriminde bulunulması zorunlu olup, idâreye başvurmadan (ödeme ön bildiriminde bulunulmadan) para alacağı ve fer'ileri ilâmlı icra takibine koyulamamaktadır. Hâlbuki takip borçlusu özel hukuk gerçek ve tüzel kişi ise, böyle bir kanûnî zorunluluk ve takip şartı olmadığından, takip alacaklısı ilâmlı icraya

doğrudan (borçluya ödeme ön bildiriminde bulunmadan) başvurabilmektedir. Kanunda ilâm borçlusu idâreye tanınan bu korumanın, idâre dışında kalan özel hukuk gerçek ve tüzel kişilerinden neden esirgendiğini ve ilâm borçluları arasında hangi menfaat dengesi gözetilerek böyle bir ayrımcılık yapıldığını anlamak güçtür. İlâmlı icra takibinde eşit statüde olan borçlular (idâreler ile özel hukuk gerçek ve tüzel kişiler) arasında böyle bir ayırım yapılmasının haklı bir gerekçesi yoktur. Hattâ tam tersine, cebrî icradaki menfaat dengesi bakımından takibin borçlu tarafında yer alan özel hukuk gerçek ve tüzel kişilerinin daha fazla himayeye lâyık olduğunda tereddüt etmemek ve idârelere bahşedilen bu korumayı özel hukuk gerçek ve tüzel kişilerinden de esirgememek gerekir.

İYUK m. 28, 6'da, tazminat ve vergi dâvalarında ilâm borçlusu idârelerin, ödemeye davet yazısına icabet etmelerini zorlamak maksadıyla, mahkeme kararının tebliğ tarihi ile ödeme tarihi arasındaki sürede yasal faiz yerine, bundan daha yüksek olan gecikme zammı oranında faiz ödemeleri öngörülmüş⁵⁹ ve şu hükme yer verilmiştir:

"Tazminat ve vergi davalarında idarece, mahkeme kararının tebliğ tarihi ile ödeme tarihi arasındaki süreye 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 48 inci maddesine göre belirlenen tecil faizi oranında hesaplanacak faiz ödenir. Ancak mahkeme kararının davacıya tebliği ile banka hesap numarasının idareye bildirildiği tarih arasında geçecek süre için faiz işlemez"

Madde gerekçesinde şu açıklama yer almaktadır:

"Öte yandan, tazminat ve vergi davalarında, verilen kararların tebliğinden itibaren kararın gereğinin yerine getirilmesindeki gecikme sebebiyle ödenecek faiz oranı, kanuni gecikme faiz oranından (yaklaşık yıllık yüzde dokuz)" 6183 sayılı Kanununun 51 inci maddesine göre belirlenecek gecikme zammı oranına (yillik yüzde 16,8) yükseltilmektedir. Bununla bir yandan idarelerin kısa zamanda ödeme yapmasının sağlanması, diğer yandan da vatandaşların gecikmeden dolayı uğradıkları kaybın telafi edilmesi amaçlanmaktadır".

Tam yargı dâvaları hakkındaki hükümlerden, gerek belli bir miktar paranın ödenmesini içerenler (para alacağı içeren edâ ilâmları), gerek konusu

⁵⁹ "Borçlu vekili, vekil edeni aleyhine ilama dayalı olarak başlatılan takipte 6352 Sayılı Kanununun 58. maddesiyle değişik 2577 Sayılı Kanununun 28. maddesi uyarınca İdareye başvurulmadan takip yapılamayacağına itiraz etmiş olması yanında ayrıca icra emrinde yüksek faiz istendiğinden bahisle faize de itiraz etmiştir. Mahkemece borçlu vekilinin faiz şikayeti yönünden olumlu veya olumsuz bir karar verilmemiştir. Anılan eksikliğin giderilmesi sebebiyle Mahkeme kararının bozulması gerekmiştir" (8. HD 25.06.2013, 5980/9987: KBİBB).

paradan başka bir şey olan ilâmlar⁶⁰ İİK'nın öngördüğü genel hükümler dairesinde ve ilâmlı icra yoluyla⁶¹ (İİK m. 24-31/a) icra olunur⁶². 6352 sayılı Kanunla⁶³ 2577 sayılı İYUK m. 28'de yapılan değişiklik neticesinde, tam yargı dâvaları sonunda alınan para alacağına ilişkin ilâmlar ile her türlü dâvada hükmedilen vekâlet ücreti ve yargılama giderlerinin idâreye karşı ilâmlı icraya koyulabilmesi için, özel bir takip şartı getirilmiştir. Bu takip şartına göre, idâre ve vergi mahkemelerince verilen ilâmlarda ilâm alacaklısı, ilâmlı icraya koymadan (idâreye icra emri gönderilmesini istemeden) önce bir "ön bildirim" (ön talep, ödemeye davet yazısı) ile idâreye yazılı olarak başvurmak zorundadır (İYUK m. 28, 2). İdâreye karşı yapılacak yazılı ön bildirim şu örneğe uygun olabilir:

26.05.2015

T.C. ANKARA VALİLİĞİ'NE

Ankara 2. İdare Mahkemesi'nin, 2014/819 E., 2015/2024 K. sayılı ilâmlıyla, müvekkilim Fuat KEKLİKÇİ lehine vekâlet ücreti ve yargılama gideri ödenmesine hükmedilmiştir.

2577 sayılı İdarî Yargılama Usûlü Kanunu'nun, 6352 sayılı Kanunla değişik 28. maddesinin ikinci fıkrasında göre, her türlü dâvalarda hükmedilen vekâlet ücreti ve yargılama giderleri, dâvacının veya vekilinin dâvalı idâreye yazılı şekilde bildireceği banka hesap numarasına, **bu kararın idâreye bildirim tarihinden itibaren başlayarak otuz gün içinde** yatırılır.

İYUK m. 28, 2'nin amir hükmü uyarınca, Ankara 2. İdare Mahkemesi'nin, 2014/819 E., 2015/2024 K. sayılı ilâmlıyla, lehimize hükmedilen **136,60-TL** yargılama gideri ile **750,00-TL** vekâlet ücreti toplamı olan **886,60-TL'nin**, aşağıdaki banka hesabıma yatırılmasını vekâleten arz ve talep ederim.

Avukatlık ücreti için idârenizce serbest meslek makbuzuna ihtiyaç duyulması hâlinde, idârenize ait vergi dairesi ve numarası bilgileri ile kesilecek serbest meslek makbuzu miktarına dair ön mutabakat için gerekli iletişim bilgileri aşağıda sunulmuştur.

⁶⁰ Örneğin taşınır teslim, taşınmazların tahliye ve teslimi, bir işin yapılmasına veya yapılmamasına ilişkin ilâmlar (İİK m. 24-31).

⁶¹ Uyar/Uyar/Uyar s. 688-691.

⁶² Uygulamadaki adı ile tazmine ilişkin tam yargı davası kararları gibi, belli bir miktarı içermeyen tam yargı davasında verilen kararlar da genel hükümlere göre icra edilir. Tam yargı dâvaları, tazmine ilişkin talepleri konu alan dâvaların dışında, istirdat, aynen iade ve teslim gibi talepleri de içerebilir (Zabunoğlu, Yahya Kazım: İdare Hukuku C. 2, Ankara 2012, s. 456).

⁶³ Yargı Hizmetlerinin Etkinleştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Basın Yayın Yoluyla İşlenen Suçlara İlişkin Dava ve Cezaların Ertelenmesi Hakkında Kanun (RG 05.07.2012, Sa. 28344).

Dâvacı Vekili**Av. Arabulucu Mehmet ALKAN**

(T.C. 14611032176)

Banka Hesap No : İş Bankası Küçükevler Şb.,**IBAN** : TR 85 0006 4000 0014 2111 1222 40**Adres** : 1411. sok., No: 11/6, 06520, Balgat-ANKARA**E- posta** : malkan@hotmail.com**Tel** : 0 535 662 93 47; 288 44 59**Ekler** :

1- Ankara 2. İdare Mahkemesi'nin, 2014/819 E., 2015/2024 K. sayılı ilâmının onaylı sureti,

2- Onaylı vekâletname sureti.

İlâm borçlusu idâre, ilâmda hükmedilen tutarı (asıl alacağı ve fer'ilerini), yukarıdaki örnekte olduğu gibi hazırlanan yazılı ön bildirimden idâreye tebliğinden başlayarak otuz gün içinde⁶⁴, dâvacının belirteceği banka hesap numarasına yatırmazsa, ancak o takdirde edâ ilâmı İİK'ya göre genel hükümler dairesinde icra edilecektir (İYUK m. 28, 1).

İYUK m. 2'de idarî dâva türleri; iptal, tam yargı ve kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idarî sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin dâvalar olarak sayılmıştır. İYUK m. 28, 2 uyarınca, tam yargı dâvaları sonunda alınan para alacağına ilişkin edâ ilâmları ile iptal dâvaları sonunda verilen ilâmlardaki vekâlet ücreti ve yargılama giderlerinin idâreye karşı doğrudan ilâmlı icraya koyulabilmesi mümkün değildir. Kanunda, alacaklının ilâmlı icraya başvurmadan önce idâreye yazılı bir ön bildirimde (ön talepte) bulunması ve ilâmdaki alacağın ödenmesini talep etmesi zorunlu hâle getirilmiştir. Doktrinde, İYUK'ta yapılan bu değişiklikten önce de Maliye Bakanlığının, tazmin hükmü içeren tam yargı dâvasında verilen kararların icraya koyulmadan önce, dâvalı ve hükümlü idâreye yazılı başvuruda bulunulmasını zorunlu tutan düzenlemeleri olduğu belirtilmiş ve bu uygulama, ödemenin geciktirilmesi yüzünden eleştirilmiştir⁶⁵. Kanımca bu eleştiriye katılma imkânı yoktur. Zirâ idarî yargılama usû-

⁶⁴ İYUK m. 28, 1 uyarınca Danıştay, bölge idâre mahkemeleri, idâre ve vergi mahkemelerinin esâsa ve yürütmenin durdurulmasına ilişkin kararlarının icaplarına göre idâre, gecikmeksizin işlem tesis etmeye veya eylemde bulunmaya mecburdur. Bu süre hiçbir şekilde, kararın idâreye tebliğinden başlayarak otuz günü geçemez. Dolayısıyla idârenin ön taleple istenen alacağı ödeme süresi en fazla, yazılı ön talebi tebellüğ etmesinden itibaren otuz gündür.

⁶⁵ Zabunoğlu s. 457.

lünde, ilâmlı icraya başvurmadan önce idâreye ödeme ön bildiriminde bulunulması zorunluluğu, tatbikatta gayet başarılı şekilde işlemekte ve idâreler, genellikle süresi içinde ilâma dayalı vekâlet ücreti ve yargılama giderleri borçlarını ödemektedir. Bu sebeple söz konusu eleştiri güncelliğini yitirmiştir.

İlâm alacaklısının ilâmı icraya koymadan önce idâreye bu şekilde bir ödeme ön bildiriminde bulunması, icra ve iflâs hukuku bakımından “özel takip şartı” olduğundan, icra dairesinde ilâmlı icra takibi (İİK m. 24-41) yapılmak istendiğinde, icra müdürünün takipten evvel idâreye yazılı (kanunda aranan unsurları havi) ödeme ön bildiriminde bulunulmuş ve buna rağmen alacağın süresinde ödenmemiş olduğunu tespit etmesi zorunludur. İcra müdürünün bu incelemeyi yapmadan idâreye icra emri göndermesi hâlinde, kanunun (İYUK m. 28, 2) emredici hükmüne aykırılık dolayısıyla ve süresiz şikâyet yoluyla (İİK m. 16-18), icra mahkemesince icra takibi iptal edilebilir.

Ancak İYUK m. 28, 2’de emredilen bu kanûnî zorunluluk, idâre mahkemelerince verilen tam yargı dâvalarından para alacağına ilişkin edâ ilâmları ile iptal dâvaları sonunda verilen ilâmlardaki vekâlet (avukatlık) ücreti ve yargılama giderlerine münhasırdır. Çünkü İYUK, Danıştay, bölge idâre mahkemeleri, idâre mahkemeleri ve vergi mahkemelerinin görevine giren uyuşmazlıkların çözümünde uygulanan yargılama usûlünü düzenlemekte olup, adli yargı ilk derece hukuk mahkemelerinde uygulanan yargılama usûlünü düzenleyen⁶⁶ 6100 sayılı HMK’da böyle bir koşul aranmamaktadır. O hâlde İYUK m. 28, 2 hükmünü, adli yargı ilk derece hukuk mahkemeleri tarafından verilen ilâmların icrasında uygulama (hukuk mahkemelerinin ilâmlarına teşmil etme) imkânı yoktur.

Nitekim Yargıtay da, İYUK m. 28, 2 hükmünün, adli yargı ilk derece hukuk mahkemelerince verilen ilâmlarının icrasında uygulanmayacağına karar vermektedir. 2004 sayılı İİK’da İYUK m. 28, 2 ile aynı istikamette bir hüküm olmadığından, adli yargı ilk derece hukuk mahkemelerince verilen ilâmların icrasında, ilâmlı icra takibinden önce idâreye ödeme yapılması için yazılı başvuru yapılması zorunlu değildir. İdâreye karşı ödeme talebini havi bir başvuru yapılmadan, doğrudan ilâmlı icra takibi başlatılması mümkündür. Yargıtay bu hususu şu şekilde belirtmiştir:

“Ankara 25. Asliye Hukuk Mahkemesi’nin 2012/39 E. 2012/433 K. sayılı alacak ilâmı borçlu aleyhine takibe konulmuş olup borçlu vekili icra Mahkemesi’ne başvurusunda; müvekkili İdareye 6352 sayılı Yasanın 58. maddesi ile 2577 sayılı idari Yargılama Usulü Kanunu’nun 28/2 maddesindeki değişiklik kapsamında alacağın tahsiline yönelik herhangi bir başvuru yapılmaksızın takip başlatılmasının yasal dayanağının olmadığını, bu nedenle **takibin**

⁶⁶ 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri İle Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun m. 2.

iptalini talep etmiştir. -Mahkemece, alacaklının, borçlu kuruma belirtilen usule göre başvurusu bulunmadığı, banka hesap numarası bildirilmediği, 30 günlük süre beklenmediği, ön şart yokluğundan şikayetin kabulü ile **takibin iptaline karar verilmiştir.** -6352 sayılı Yasanın 58. maddesi ile değişik 2577 sayılı Yasanın 28'inci maddesinin (2) fıkrasına göre '...Konusu belli bir miktar paranın ödenmesini gerektiren davalarda hükmedilen miktar ile her türlü davalarda hükmedilen vekalet ücreti ve yargılama giderleri, davacının veya vekilinin davalı İdareye yazılı şekilde bildireceği banka hesap numarasına, bu bildirim tarihinden itibaren, birinci fıkrada belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde yatırılır. Birinci fıkrada belirtilen süreler içinde ödeme yapılmaması halinde, genel hükümler dairesinde infaz ve icra olunur...' Ancak 2577 sayılı Yasanın 1. maddesi uyarınca; 'Danıştay, Bölge İdare Mahkemeleri, idare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin görevine giren uyuşmazlıkların çözümü, bu Kanunda gösterilen usullere tabi ...' olup, bu nedenle **İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 28/2. maddesindeki bu değişikliğin adli yargı mahkemeleri tarafından verilen ilâmların infazında uygulanma olanağı bulunmamaktadır.** Mahkemece bu yöndeki şikayetin reddine karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçelerle şikayetin kabulü ile takibin iptaline karar verilmesi isabetsizdir.⁶⁷

İdâreye karşı ilâmlı icraya başvurulmadan önce alacaklının yazılı olarak ön bildirimde bulunması, kesinleşmeden icra edilebilecek ilâmlar için söz konusu olup, kesinleştikten sonra icra edilebilecek ilâmlarda ön bildirimde bulunulması için de, ilâmın kesinleşmesi beklenmelidir. Aksi hâlde ilâm borçlusu idâre, ilâmın kesinleşmediği gerekçesiyle, ön bildirime rağmen ödeme yapmayacaktır. Kesinleşmeden icra edilebilecek ilâmlarda ise idârenin kanun yoluna başvurusu hâlinde, Danıştaydan yürütmenin durdurulması kararı alması sûretiyle icranın durdurulması (ertelenmesi) mümkündür. Bu durumda da dâvalı idâre, ilâm alacaklısının ön bildirimine rağmen ilâmda yazılı borcu ödemeyecek ve kanun yolu incelemesinin sonucunda hükmün kesinleşmesini bekleyecektir. İdârenin, ilâm alacaklısının ön bildirimine rağmen ilâmda yazılı borcu, hükmün temyiz edildiği gerekçesiyle ödememesi üzerine alacaklı, ilâmi icraya koyacak ve idârenin icranın durdurulması kararı almasını bekleyecektir.

Doktrinde, tam yargı dâvasının kabulüne ilişkin hükmün kesin hüküm niteliği kazanmadan icrasının fiilen imkânsız olduğu ve bu kararların ilâm hükmü niteliği kazanmadan icra edilemeyeceği ileri sürülmüşse de, kanımca bu görüşe katılmak mümkün değildir. Zîrâ hükmün ilâm niteliğinde olması, kesinleşmesi demek değildir. Hükmün, taraflardan her birine verilen imzalı

⁶⁷ 8. HD, 10.6.2013, 5219/8784 (KBİBB). Aynı yönde 8. HD 28.12.2012, 12455/13378 (KBİBB); 8. HD 20.06.2013, 5734/9651 (KBİBB).

ve mühürlü nüshasına ilâm denir⁶⁸ (HMK m. 301, 2; HMKY m. 58, 2; HUMK m. 392). İdâre mahkemesince verilen hüküm, kesinleşmeden de ilâm niteliğindedir ve ilâmlı icraya başvurabilmek için, alacaklının elinde ilâm veya ilâm niteliğinde bir belge olması gerekli ve yeterli olup, bu ilâmın kesinleşmesi kural olarak şart değildir⁶⁹ (İİK m. 24 vd.). İlâmların kesinleşmeden icrası bakımından idarî yargılama hukukunda geçerli olan rejim medenî yargılama hukukuna benzerdir. İdarî yargıda bir idâre mahkemesi kararına karşı (tek hâkimle verilenler hariç, İYUK m. 45; 47) temyiz (İYUK m. 46, 1) veya itiraz yoluna başvurulmuş olması, hâkim, mahkeme veya Danıştay kararlarının yürütülmesini durdurmaz. Ancak, bu kararların teminat karşılığında yürütülmesinin durdurulmasına, temyiz istemini incelemeye yetkili Danıştay dâva dairesi, kurulu veya itirazı incelemeye yetkili bölge idâre mahkemesince karar verilebilir (İYUK m. 52, 1). Tam yargı dâvaları sonucu verilen ve edâ hükmü içeren ilâmlar HMK ve İİK'daki genel hükümlere göre icra edileceğinden, bu ilâmların ilâmlı icra takibine konulabilmesi için kesinleşmeleri gerekmez⁷⁰.

⁶⁸ Alangoya/Yıldırım/Deren-Yıldırım s. 440-441; Belgesay, Mustafa Reşit: İcra ve İflâs Kanunu Şerhi İstanbul 1954, s. 34; Berki, Ali Hikmet: Nihai karar ne demektir? (AD 1945/5, s. 447-452), s. 448; Erman, Eyüp Sabri: Hüküm nedir? Nasıl İttihaz ve Tefhim Olunmalıdır? (AD 1974/1, s. 1-7), s. 2-3; Kuru, Baki: Hukuk Muhakemeleri Usulü, C. 3, İstanbul 2001, s. 3145-3146; Kuru-İcra 3 s. 2135; Kuru-El Kitabı s. 892; Kuru/Arslan/Yılmaz-İcra s. 388; Muşul s. 926; Pekcanitez/Atalay/Özekes 813; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes 458; Postacıoğlu, İlhan E.: Medenî Usul Hukuku Dersleri, İstanbul 1975, s. 710; Postacıoğlu, İlhan E./Altay, Sümer: İcra Hukuku Esasları, İstanbul 2010, s. 796; Tanrıver, Süha: İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları ve İcranın İadesi, Ankara 1996, s. 39; Uyar, Talih: İcra Hukukunda İlâmlı Takipler, Manisa 1991, s. 2-5; Uyar/Uyar/Uyar s. 684; Üstündağ, Saim: Medenî Yargılama Hukuku, C. 1-2, İstanbul 2000, s. 790 vd.; Üstündağ-İcra s. 354; Yılmaz-Şerh s. 1337.

⁶⁹ Tanrıver-İlâmlı İcra s. 41 vd.

⁷⁰ "Görüldüğü üzere, İYUK'da idari yargı mercilerinin tam yargı davalarında verilen kararlarının infazı ve icrası için açık bir hükme yer verilmemiş, genel hükümlere atıf yapılmakla yetinilmiştir. -Hemen burada, genel olarak ilâmların icrasına da değinmek gerekir. -Medenî Yargılama Hukukunda ilâmların icra edilebilme koşulları, 1086 sayılı Hukuk Muhakemeleri Usulü Kanunu (HUMK)'nda düzenlenmiştir. -HUMK'nun 443/4.maddesinde hangi hükümlerin kesinleşmedikçe icra olunamayacağı gösterilmiştir. Anılan madde hükmüne göre, gayrimenkule ve buna ilişkin aynı haklarla ilgili ilâmlar ile aile ve şahsın hukukuna ilişkin ilâmlar kesinleşmedikçe icra olunamaz. -Öyleyse, madde hükmünde belirtilenler dışında kalan ve tazminat niteliğindeki para alacakları ile ferilerini konu alan ilâmların icrası için, kesinleşmeleri şartı aranmaz. -Sonuç olarak; idari yargıda tam yargı dâvaları sonucu verilen kararlardan, belli bir miktarı

Bu süreç, 6352 sayılı Kanunla 2577 sayılı İYUK m. 28'e eklenen ikinci fıkranın, istenen amacı doğurmaya yeterli olmadığını göstermektedir. Zîrâ bu hükmün amacı, mevcut uygulamada olduğu gibi ilâmların hemen ilâmlı icra takibine koyulması yüzünden icra dairelerinin iş yükünün artmasını ve idârelerin yargılama giderlerine ilâve icra gideri ödeme külfetine katlanmasını önlemektir. Oysa ilâmların kesinleşmeden icra edilebilmesi yüzünden, getirilen düzenleme maksadı hâsıl etmekten uzaktır. İdarî yargıda da ilâmların kesinleştikten sonra icra edilmesi esâsı benimsenirse, ilâm kesinleşmeden icraya koyulamayacak, ilâm borçlusu idâre, ilâm kesinleşmiş olduğundan hükmü temyiz ettiği gerekçesiyle ön bildirim gereğini yerine getirmekten kaçınamayacak ve işte bu koşulda, vatandaşların icra dairesine başvurmak zorunda kalmaksızın alacaklarını tahsil edebilmesi, bu sûretle icra dairelerinin iş yükünün azaltılması ve idârelerin lüzumsuz yere icra harç ve giderleri ödemesinin önüne geçilmesi sağlanabilecektir.

Ayrıca bu hükmeye yöneltilebilecek diğer bir eleştiri, özel hukuk alacaklarının ilâmlı icrasında bu tür bir ön bildirim zorunluluğunun İcra ve İflâs Kanununda kabul edilmemiş olması sûretiyle, ilâm borçluları arasında eşitsizlik yaratılmış olmasıdır. Aynı şekilde idârenin özel hukuk gerçek ve tüzel kişilere karşı ilâmlı icra takibi yapmadan önce ön bildirimde bulunma zorunluluğunun Kanunda yer almaması da, idâreyle özel hukuk gerçek ve tüzel kişileri arasında eşitsizlik doğurmuştur⁷¹.

SONUÇ

İlâmlı veya ilâmsız icra takiplerinde takibe başlamadan önce borçluya veya varsa ilâmda yazılı vekiline, borcun ödenmesine dair "ön talep" şeklinde bir bildirim yapılarak, borcunu ifa fırsatı verilmesi konusu, 2004 sayılı İcra ve İflâs Kanununda değişiklik yapılmasını öngören çeşitli kanun taslak-

ıçeren para alacağına ilişkin ilâmların icra takibine konu yapılabilmesi için kesinleşmeleri gerekmediği gibi, İYUK'nun 28/1. maddesinde belirtilen 30 günlük sürenin beklenmesine de gerek yoktur" (HGK 06.07.2011, 12-322/464; MİHDER 2012/1, s. 156-160; MİHDER 2013/1, s. 238-242).

6352 sayılı Kanunla 2577 sayılı İYUK m. 28'e eklenen ikinci fıkrada, tam yargı davaları sonunda alınan edâ ilâmları ile iptal davaları sonunda verilen ilâmlardaki vekâlet ücreti ve yargılama giderlerinin idâreye karşı ilâmlı icraya koyulabilmesi için, öncelikle idâreye ödeme talebini içeren bir ön bildirimde bulunulması ve İYUK m. 28, 1'de belirtilen otuz günlük ödeme süresince beklenmesi zorunlu hâle getirildiğinden, HGK'nın yukarıdaki kararının son cümlesinin geçerliliği kalmamıştır. İdarî yargıda tam yargı davaları sonucu verilen kararlardan, belli bir miktarı içeren para alacağına ilişkin ilâmların icra takibine konu yapılabilmesi için kesinleşmeleri gerekmemekle beraber, idâreye yazılı olarak ön bildirimde bulunulmasından itibaren, İYUK m. 28, 1'de belirtilen 30 günlük sürenin beklenmesi şarttır.

⁷¹ Ertan s. 53; Özbeke-İlâmlı İcraın Etkinliği s. 735-736.

larında gündeme gelmişse de, kanun koyucu bu öneriyi yasalastırmaya cesaret edememiştir. Bununla birlikte, bu önerinin hayata geçirilmesi ihtiyacı hâlen varlığını sürdürmektedir ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun yerini almak üzere hazırlanmakta olan İcra ve İflâs Kanunu taslağında bu ihtiyaç göz ardı edilmemelidir.

Borçluya borcunu ifa fırsatı verilmeden doğrudan icra takibi yapılması, borcunu ödeme niyetinde olan borçlular açısından doğru bir uygulama olmadığı gibi, iyi niyetli borçluların icra harç ve giderlerini ödemek zorunda kalması sebebiyle mağdur olmasına da yol açmakta, üstelik icra dairelerinin zaten ağır olan iş yükünü gereksiz yere arttırmaktadır. Bu durum bilhassa ilâmlı icra takiplerinde görülmektedir.

Aleyhindeki ilâmda hükmedilen borcu, icra takibine konu olmadan önce ilâm alacaklısına ödemek isteyen iyi niyetli borçlunun, alacaklıyla gönüllü olarak anlaşma yapmak sûretiyle ilâm icraya koyulmadan ödemesine imkân tanyacak yasal düzenlemeler yapılmalıdır. Bâzi alacaklılar (örneğin iş dâvalarında), borçlunun ilâmda öngörülen asıl alacağı ve fer'ilerini ödeme talebini kabul etmeyerek, sırf icra vekâlet (avukatlık) ücretini de almak maksadıyla ilâmı icraya koyabilmektedir. İlâmlı icra yoluyla takiplere başlanmadan önce, her hangi bir üst sınır olmaksızın ilâmda hükmedilen borcun alacaklıya ödenmesi için, borçlunun ilâmda yazılı adresine veya varsa ilâmda yazılı avukatına iadeli taahhütlü posta yoluyla meşruhatlı ödeme ön talebinde bulunulması, bu sorunu bertaraf edecektir. Böylece borcun icra dairesi dışında tahsil imkânı doğacağından, alacaklı ve borçlu arasında uzlaşma (sulh) sağlanması da mümkün olacaktır. Sonuçta alacakların icra dairesi dışında tahsili yaygınlaşacağından, icra dairelerinin iş yükü de azalacak ve icra teşkilâtındaki iş kalitesi artacaktır.

Nitekim 6352 sayılı Kanunla 2577 sayılı İYUK m. 28'de yapılan değişiklikle, tam yargı dâvaları sonunda alınan, konusu belli bir miktar paranın ödenmesini gerektiren ilâmlar ile her türlü idârî dâvada hükmedilen vekâlet ücreti ve yargılama giderlerinin, dâvalı idâreye karşı ilâmlı icraya koyulabilmesi için, ilâm alacaklısı veya vekilinin, ilâm borçlusu idâreye yazılı ödeme ön bildiriminde bulunması konusunda özel bir takip şartı getirilmiştir. Bu ödeme ön bildiriminin idâreye tebliğinden başlayarak otuz gün içinde ilâm konusu borç ödenmezse, ilâm genel hükümler dairesinde icraya koyulabilmektedir. İdâre mahkemesince idâre aleyhinde verilen ilâmların icrası için öngörülen ve başarılı bir uygulaması olan bu takip şartının, İcra ve İflâs Kanununa da teşmil edilerek, özel hukuk gerçek ve tüzel kişileri bakımından da kabul edilmek sûretiyle ilâm borçluları arasında eşitlik sağlanması gerekir.

Benzer bir düzenleme, 6552 sayılı Kanununla 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanununun 36. maddesine eklenen ikinci fıkra ile getirilmiş ve Sosyal Güvenlik Kurumu Kanununa karşı ilâmlı icra takibi yapmadan önce

ödeme ön talebiyle başvuruda bulunulması zorunlu kılınmıştır. Mevzuatta bu tür münferit düzenlemeler yapmak yerine, İcra ve İflâs Kanununda yapılacak genel bir düzenleme ile, ilâmlı icra takibinde alacaklının takip talebinde bulunmadan önce borçludan borcun ödenmesi için ödeme ön talebinde bulunması zorunluluğunun kabul edilmesi, daha yararlı ve âdil bir çözüm olacaktır.

İlâmlı icra takibinde alacaklının icra dairesinden takip talebinde bulunmadan önce borçludan borcun ödenmesi için ödeme ön talebinde bulunması zorunluluğunun kabulü, ilâmların kesinleşmeden icra edilebildiği bir icra hukuku sisteminde beklenen faydayı tam olarak doğurmayacağından, adli yargı ilk derece hukuk mahkemeleri tarafından verilen, konusu para alacağı veya taşınır teslimine ilişkin olan hükümler, ilâmın verildiği andan itibaren derhal icra edilebilir olmamalı; bu hükümlere karşı kanun (istinaf ve temyiz) yoluna başvurma icranın ertelenmesi etkisini doğurmalı ve ilâmın icrasını kendiliğinden durdurmalıdır.

KISALTMALAR CETVELİ

a.	:	article (madde)
ABD	:	Ankara Barosu Dergisi
AD	:	Adalet Dergisi
AÜHFD	:	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
AY	:	Anayasa
Bkz	:	Bakınız
C.	:	Cilt
CT	:	Code du Travail (Fransız İş Kanunu)
D	:	Daire
DEÜHFD	:	Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
dn.	:	dipnot
EO	:	Exekutionsordnung (Avusturya İcra Kanunu)
GVZ	:	Gerichtsvollzieher (Alman İcra Memuru)
HD	:	Yargıtay Hukuk Dairesi
HGK	:	Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
HMK	:	6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu (RG 04.02.2011, Sa. 25673)
İBD	:	İstanbul Barosu Dergisi
İİK	:	2004 sayılı İcra ve İflâs Kanunu (RG 19.06.1932, Sa. 2128)
İYUK	:	2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu (RG 20.01.1982, Sa. 17580)
KBİBB	:	Kazancı Bilişim-İçtihat Bilgi Bankası
KHK	:	Kanun Hükmünde Kararname
LHD	:	Legal Hukuk Dergisi
m.	:	madde
MİHDER	:	LEGAL Medenî Usûl ve İcra İflâs Hukuku Dergisi
MÜHF-HAD	:	Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi
s.	:	sayfa
Sa.	:	Sayı
s.K.	:	sayılı Kanun
TBBD	:	Türkiye Barolar Birliği Dergisi
TBK	:	6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu (RG 04.02.2011, Sa. 27836)

- TTK** : 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (RG 14.02.2011,
Sa. 27846)
- vd.** : ve devamı
- ZPO** : Zivilprozeßordnung (Federal Almanya Medenî
Usûl Kanunu)
- §** : Paragraf

SEÇİLMİŞ BİBLİYOGRAFYA*

- Akkan, Mine** : Medenî Usûl Hukukunda Etkin Hukuki Koruma (MİHDER 2007/1, s. 29-68).
- Akkaya, Tolga** : Medenî Usûl Hukukunda İstinaf, Ankara 2009.
- Alangoya, Yavuz/Yıldırım, M. Kâmil/Deren-Yıldırım, Nevhis** : Medenî Usul Hukuku Esasları, İstanbul 2009.
- Belgesay, Mustafa Reşit** : İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, İstanbul 1954.
- Berkin, Necmeddin M.** : Tatbikatçılara İcra Hukuku Rehberi, İstanbul (Tarihsiz).
- Bloch, Maxence** : France (Methods of Execution of Orders and Judgments in Europe, Chichester 1996, s. 85-107).
- Çiftçi, Pınar** : İcra Hukukunda Menfaat Dengesi, Ankara 2010.
- Eren, Fikret** : Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Ankara 2012.
- Ertan, Emre** : Haczedilmezlik Sosyal Güvenlik Kurumu'na Karşı İcra Takibine Engel midir? Güncel Yargı Kararları Çerçevesinde Bir Değerlendirme (LHD 2013/124, s. 43-55).
- Erişir, Evrim** : Geçici Hukukî Korumanın Temelleri ve İhtiyatî Tedbir Türleri, Ankara 2013.
- Gök, Hasan** : İdari Yargıda 6352 Sayılı Kanun ile Meydana Gelen Değişikliklerin Değerlendirilmesi (İBD 2012/6, s. 111-124).
- Göksu, Mustafa** : Tarafların Sulhe Teşvik Edilmesinde Etkili Bir Örnek: İngiliz Hukuk Yargılamasında Resmî Sulh Önerileri (TBBD 2014/115, s. 277-314).

* Dipnotlardaki atıflar, yazarların soyadına göre alfabetik sırayla yapılmıştır. Bibliyografyada kısaltılmış şekilleri ayrıca gösterilmeyen eserler, metinde yazarların soyadı ile belirtilmiştir. Aynı yazarın birden fazla eserine yollama yapılmışsa, kullanılan kısaltmalar parantez içinde ayrıca gösterilmiştir.

- Gören-Ülkü, Nazlı** : İcra Hukukunda Ödeme Emri, İstanbul 2008.
- Gözübüyük, A. Şeref/
Tan, Turgut** : İdare Hukuku, C. II İdari Yargılama Hukuku, Ankara 2014.
- Hanağası, Emel** : “İcra ve İflâs Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı” Taslağı’nın Değerlendirilmesi (Prof. Dr. Muallâ Öncel’e Armağan, C. 2, Ankara 2009, s. 1417-1463).
- Hess, Burkhard** : Comparative Analysis of the National Reports (Enforcement Agency Practice in Europe, The British Institute of International and Comparative Law 2005, s. 25-46) (Hess-Comparative Analysis).
- Hess, Burkhard** : Different Enforcement Structures (Comparative Studies of Civil Enforcement and Provisional Measures, Tübingen 2011, s. 49-67) (Hess-Different Enforcement Structures).
- Karlı, Abdurrahim** : Medeni Muhakeme Hukuku, İstanbul 2012.
- Karlı, Abdurrahim** : İcra ve İflas Hukuku, İstanbul 2014 (Karlı-İcra İflas).
- Kılıçoğlu, Ahmet M.** : Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Ankara 2012.
- Kuru, Baki** : İcra ve İflâs Hukuku, İstanbul, C. 1 1988, C. 3 1993 (Kuru-İcra 1, 3).
- Kuru, Baki** : Hukuk Muhakemeleri Usulü, C. 2, 3, İstanbul 2001 (Kuru-Usul 2, 3).
- Kuru, Baki** : İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, Ankara 2013 (Kuru-El Kitabı).
- Kuru, Baki/Arslan,
Ramazan/Yılmaz, Ejder** : İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı, Ankara 2013.
- Kawano, Masanori** : Civil Enforcement as a Fundamental of Effective Justice-Introductory Remarks on Comparative Study of Civil Enforcement (Comparative Studies of Civil Enforcement and Provisional Measures, Tübingen 2011, s. 3-12).

- Konuralp, Halûk** : Bölge Adliye Mahkemelerinde Uygulana-
cak Usul (Hukuk Davaları Açısından) (İs-
tinaf Mahkemeleri, Uluslararası Toplantı,
7-8 Mart 2003, Türkiye Barolar Birliği
2003, s. 247- 265).
- Muşul, Timuçin** : İcra ve İflâs Hukuku, C. 1, 2, Ankara 2013.
Namlı, Mert : Medeni Usul Hukuku'nun Yasama Üstü
Kaynakları Çerçevesinde Fransız ve Türk
Hukuku'nda Çelişmeli Yargılama İlkesi,
Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği
2010, Yayın No: 04-499.
- Niboyet, Marie-Laure/
Lacassagne, Sabine** : National Reports-France (Enforcement
Agency Practice in Europe, The British
Institute of International and Comparative
Law 2005, s. 155-167).
- Oğuzman, M. Kemal/
Öz, M.Turgut** : Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. 1,
İstanbul 2012.
- Oskay, Mustafa/Koçak,
Coşkun/Deynekli, Adnan/
Doğan, Ayhan** : İİK Şerhi, C. 1,2,3,4,5, Ankara 2007.
Özbek, Mustafa : İcra ve İflâs Kanununda Değişiklik Yapıl-
masına Dair Kanun Taslağıyla Getirilmek
İstenecek Değişikliklerin Değerlendirilmesi
(AÜHFD 2008/3, s. 463-524).
- Özbek, Mustafa S.** : Kamu İhale Hukuku Uyuşmazlıklarında
Alternatif Çözüm Yolları (İhale Huku-
kunda Uygulamada Yaşanan Sorunlar ve
Çözüm Yolları, Ankara 2012, s. 169-188).
- Özbek, Mustafa S.** : Avrupa Birliği ve Türk Hukukunda İlâmlı
İcranın Etkinliği, Ankara 2013 (Özbek-
İlâmlı İcranın Etkinliği).
- Özbek, Mustafa S.** : Alternatif Uyuşmazlık Çözümü, Ankara
2013.
- Özekes, Muhammet** : İcra Hukukunda Temel Haklar ve İlkeler,
Ankara 2009.
- Özekes, Muhammet** : Yeni Bir İcra Sistemi Önerisi (DEÜHFD,
Prof. Dr. Bilge Umar'a Armağan,
2009/Özel Sayı, İzmir 2010, s. 921-940)
(Özekes-İcra Sistemi Önerisi).

- Pekcanitez, Hakan/Atalay, Oğuz/
Sungurtekin Özkan, Meral/
Özekes, Muhammet** : İcra ve İflâs Hukuku, Ankara 2013.
- Postacıoğlu, İlhan E.** : Medenî Usul Hukuku Dersleri, İstanbul 1975.
- Postacıoğlu, İlhan E./
Altay, Sümer** : İcra Hukuku Esasları, İstanbul 2010.
- Rüzgaresen, Cumhuri** : Medeni Muhakeme Hukukunda Usul Ekonomisi İlkesi, Ankara 2013.
- Sungurtekin Özkan, Meral:** Türk Medeni Yargılama Hukuku, İzmir 2013.
- Tanrıver, Süha** : İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları ve İcra-
nın İadesi, Ankara 1996.
- Tazegül, İsmail** : 6352 Sayılı Yargı Hizmetlerinin Etkinleş-
tirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda De-
ğişiklik Yapılması ve Basın Yayın Yolu
İle İşlenen Suçlara İlişkin Dava ve Ceza-
ların Ertelenmesi Hakkında Kanun İle
İdari Yargıda Yargının Etkinleştirilmesi
ve Yargılama Sürecinin Hızlandırılmasına
Yönelik Yapılan Değişikliklerin Analizi
(İBD 2012/6, s. 242-254).
- Tutumlu, Mehmet Akif** : Usul Ekonomisi İlkesine Göre Yargılamada
Hâkimin Rolü (Medeni Usul Hukuku So-
runları, C. 1, Ankara 2009, s. 127-134).
- Umar, Bilge** : İcra ve İflâs Hukukunun Tarihi Gelişmesi
ve Genel Teorisi, İzmir 1973.
- Umar, Bilge** : Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, An-
kara 2014.
- Usta, Murat** : Ödeme Yeri Belirlenmesi, Tevdi Mahalli
Tayini, Ankara 2010.
- Uyar, Talih** : İcra Hukukunda İlâmlı Takipler, Manisa
1991.
- Uyar, Talih** : Gerekçeli-Notlu-İçtihatlı İcra ve İflâs Ka-
nunu, C. 1 Ankara 1996.
- Uyar, Talih/Uyar, Alper/
Uyar, Cüneyt** : İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, C. 1, 2, Anka-
ra 2014.
- Uyar, Talih/Uyar, Alper/
Uyar, Cüneyt** : 6352 sayılı, 2.7.2012 tarihli Kanun ve
6103 sayılı, 14.1.2011 tarihli Kanun ile

Takip Talebinden Önce Borçludan Ödeme Ön Talebinde Bulunma..1273

- İcra ve İflâs Kanunu'nda Yapılan Değişiklikler ve Yenilikler, Ankara 2013.
- Uyar, Talih/Uyar, Cüneyt :** 6352 sayılı, 2.7.2012 tarihli Kanun ve 6103 sayılı, 14.1.2011 tarihli Kanun ile İcra ve İflâs Kanunu'nda Yapılan Değişiklikler ve Yenilikler (IBD 2012/5, s. 33-74).
- Üstündağ, Saim :** Medenî Yargılama Hukuku, C. 1-2, İstanbul 2000.
- Üstündağ, Saim :** İcra Hukukunun Esasları, İstanbul 2004 (Üstündağ-İcra).
- Verbeke, Alain :** Execution Officers as a Balance Wheel in Insolvency Cases (Tilburg Foreign Law Review 2001/1, Vol. 9, s. 7-18).
- Yıldırım, M. Kâmil :** İcra Hukukunun Anayasa İle İlişkisi ve Ölçülülük İlkesi (Hukuk Araştırmaları Dergisi 1989/1-3, s. 98-115).
- Yıldırım, M. Kâmil :** İstinaf (Ankara Barosu Hukuk Kurultayı, C. 3, Ankara 2000, s. 175-191).
- Yıldırım, Mehmet Kâmil/
Deren-Yıldırım, Nevhis
Yılmaz, Ejder :** İcra Hukuku, İstanbul 2012.
- Yılmaz, Ejder :** Medenî Hukuk ve Usul Reformu, Aksak Adaletten İşleyen Adalete (Yeni Türkiye 1996/10, s. 470-493).
- Yılmaz, Ejder :** Medenî Yargıda İnsan Hakları (TBBD 1996/2, s. 149-167).
- Yılmaz, Ejder :** Usul Ekonomisi (AÜHFD 2008/1, s. 243-274).
- Yılmaz, Ejder :** Medenî Yargılama Hukukunda İslah, Ankara 2013.
- Yılmaz, Ejder :** Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, Ankara 2013.
- Zabunoğlu, Yahya Kazım :** İdare Hukuku C. 1, 2, Ankara 2012.